

Kommentarer till 2011 års Ungdomsbarometer (UB)

Här är 2011 års specialrapport om ungdomar och sexualitet från Ungdomsbarometern (UB). Undersökningen är en självselektad onlinestudie gjord 2010 med 5449 svarande i åldern 15–24 år.

Årets rapport visar bland annat att:

- Statistiken gällande kondomanvändning är något sämre än föregående år (se bla bild 40).
- Riskbenägenheten att ha samlag utan kondom har ökat något de senaste två åren (bild 46).

SMI vill upplysa om att frågan om sexuell läggning (bild 8) ej är korrekt ställd i enkäten eftersom identitetsbegreppet transperson inte är en sexuell läggning. Myndigheten har löst detta med en fotnot med förklarande text. Frågan kommer antagligen att bearbetas till nästa UB.

Mer information

Vid frågor gällande UB kontakta enheten för hivprevention och sexuell hälsa vid SMI.

Monica Idestrom, enhetschef, 08-457 37 17

Anna Chu-Chu Schindele, utredare med målgruppsansvar unga och unga vuxna, 08-457 37 61

Specialrapport för Smittskyddsinstitutet:

Ungdomar och sexualitet 2011

Data: Ungdomsbarometern 10/11

Intervjumetod: Onlineundersökning

Fältperiod: 28 september – 25 oktober 2010

Målgrupp: Ungdomar i Sverige, 15-24 år

Antal respondenter: 5 449 st.
(kring sexfrågor)

Kvoturvalssystem samt viktning av totalresultatet med avseende på kön, ålder och NUTS3-region baserat på siffror från SCB.

2011-03-08

Ungdomar och sex i korthet...

- Genomsnittsåldern för första samlaget är 16 år. Tjejer uppger att de debuterar något tidigare än killar (genomsnittet för tjejer är 15,9 år och för killar 16,1 år). Debutåldern, sett till den uppgivna åldern för första samlaget, har sjunkit något under de senaste året samtidigt som andelen i ungdomsgruppen som har haft samlag har ökat något.
- Tjejer, framförallt de yngre, uppger att de har haft något fler sexpartners än killar.
- 85% av ungdomarna anger att de är heterosexuella. Fler killar säger sig vara heterosexuella än tjejer som i större utsträckning beskriver sin läggning som bisexuell (framförallt yngre tjejer). 3% totalt uppger att de är osäkra på sin sexuella läggning (flest yngre tjejer).
- Tjejer säger sig generellt vara mer nöjda med sitt sexliv än killar. Över tiden tycks missnöjet ha ökat något, vilket syns tydligast i en förflyttning från "ganska nöjd" till "varken eller"
- Killar anger oftare än tjejer att de har haft en tillfällig partner vid sitt senaste samlag. De äldre ungdomarna har i större utsträckning en fast partner än de yngre. En viss ökning kan över de tre senaste åren skönjas i alternativet "en återkommande men ej fast partner" – en så kallad knullkompis.
- Det är klart fler tjejer som uppger att de har haft en sexuellt överförd infektion. Bland äldre tjejer anger drygt en av sex att de haft en sexuellt överförd infektion, jämfört med en av tio bland äldre killar. Över tid tycks den totala andelen ligga stabilt.
- Sammantaget ser ungdomar risken att smittas av sexuellt överförda infektioner som ganska liten. En av fyra anser att risken att få klamydia är måttlig till stor, och endast sju procent anger motsvarande för hiv. Framförallt avseende hiv tycks det över tiden föreligga en viss förskjutning från svara "liten risk" till "ingen risk". Yngre killar svarar i större utsträckning att de alltid använder kondom och att de litar på att motparten berättar om hon/han har en sexuellt överförd sjukdom, medan killar generellt värderar sin förmåga att bedöma sin partner högre.
- Ungdomar är överlag mer oroade för en graviditet än för en sexuellt överförd infektion.
- Det är vanligare att yngre använder kondom än äldre. De äldre använder i högre utsträckning p-piller, och har oftare en fast partner.
- Hälften av tjejerna över 19 år, och två av fem under 19 år, har använt akut p-piller.
- Knappt en av fyra bedömer skolans sex- och samlevnadsundervisning som bra eller mycket bra. Totalt kommer skolan på tredje plats bland de bästa informationskällorna, efter ungdomsmottagningarna och Internet.
- Främst får ungdomar information om preventivmedel och sexuellt överförda infektioner via skolan, Internet (vanligare bland killar) eller ungdomsmottagningen (vanligare bland tjejer). Internet har vuxit kraftigt över de senaste fyra åren, både gällande huvudsaklig källa och vilken som anses vara den bästa. 2009 gick Internet förbi skolan när det gäller att uppfattas som bästa informationskälla och ligger sedan dess stabilt.

Bakgrund

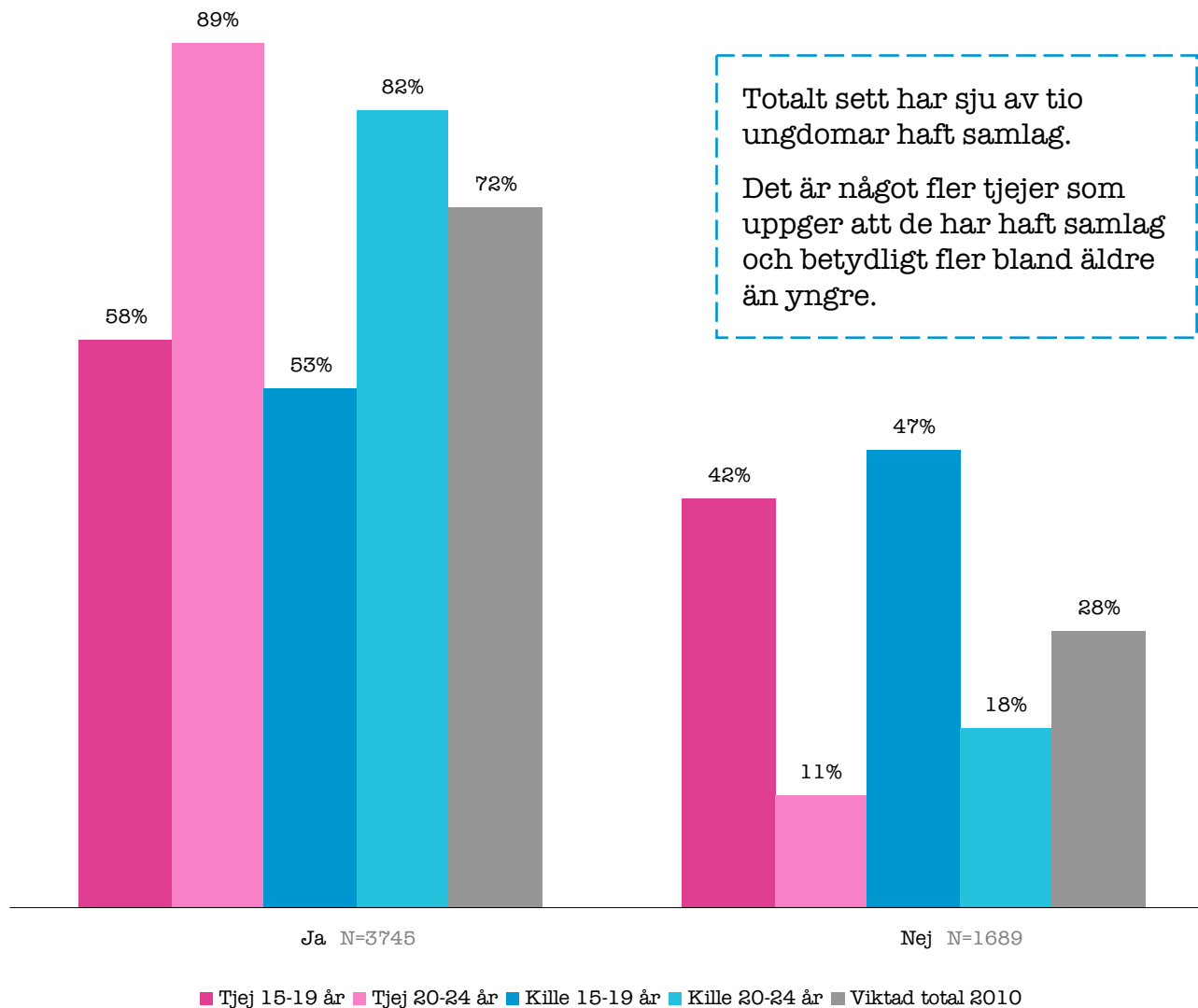
Om siffrorna i graferna:

Sammanlagt 5434 ungdomar svarade på frågan om huruvida de haft samlag. Av dessa var det 3745 som svarade att de haft det. Övriga frågor om sexuella erfarenheter i undersökningen ställdes enbart till dessa individer, som svarat att de samlagsdebuterat. Vid varje bild i rapporten anges antal personer som fått och besvarat frågan.

De procenttal som anges över/vid respektive stapel i graferna är avrundade till närmaste heltal (t.ex. 49% istället för 49,3%). Dock bygger graferna på resultat som inte är avrundade, vilket gör att det ibland går att utläsa mindre skiftningar i resultatet via staplarna som inte syns i de avrundade siffrorna.

Har du haft samlag?

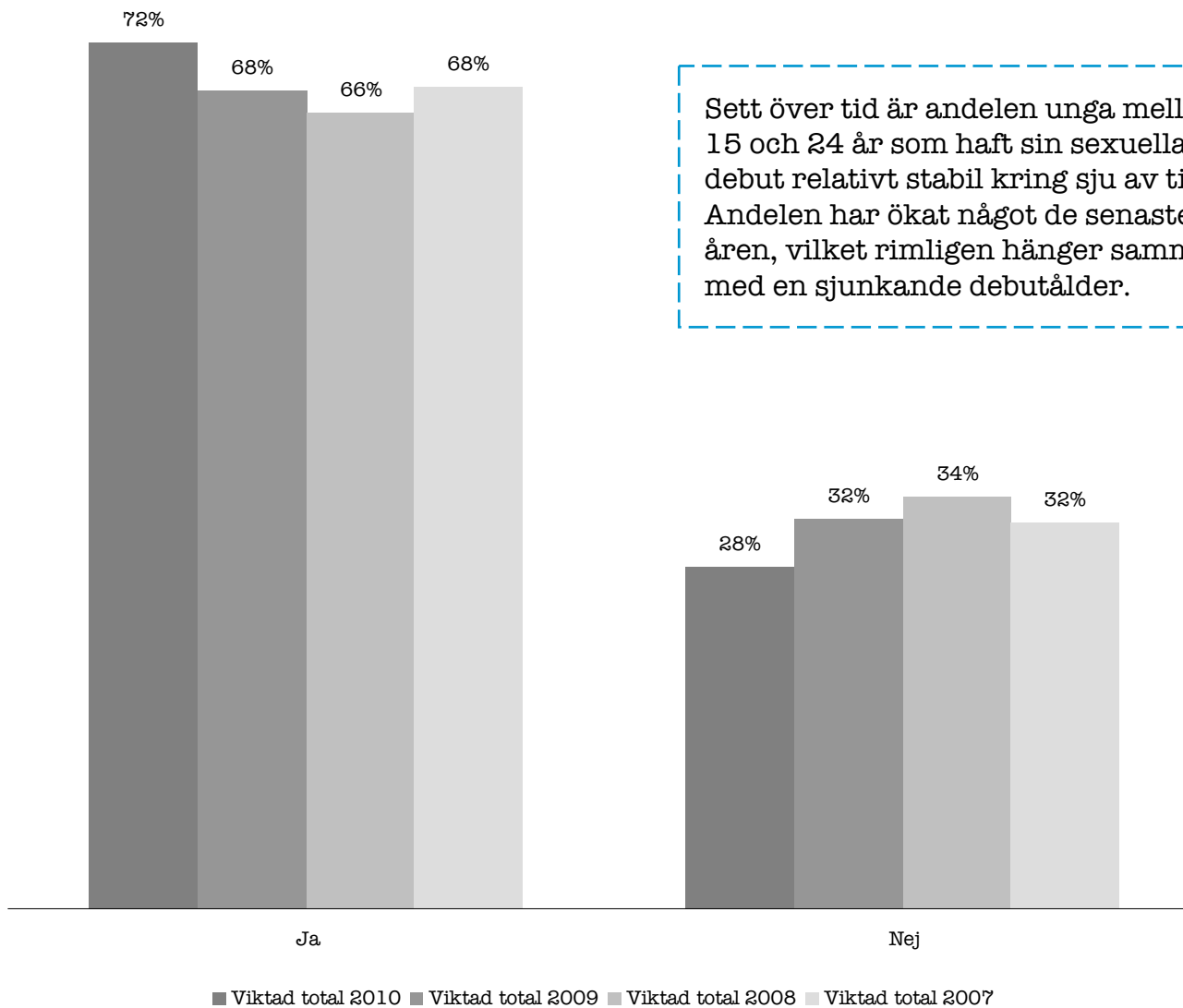
Frågan ställdes som rubriken lyder. N=5434/5449 (bortfall: 0,3%)

Har du haft samlag?

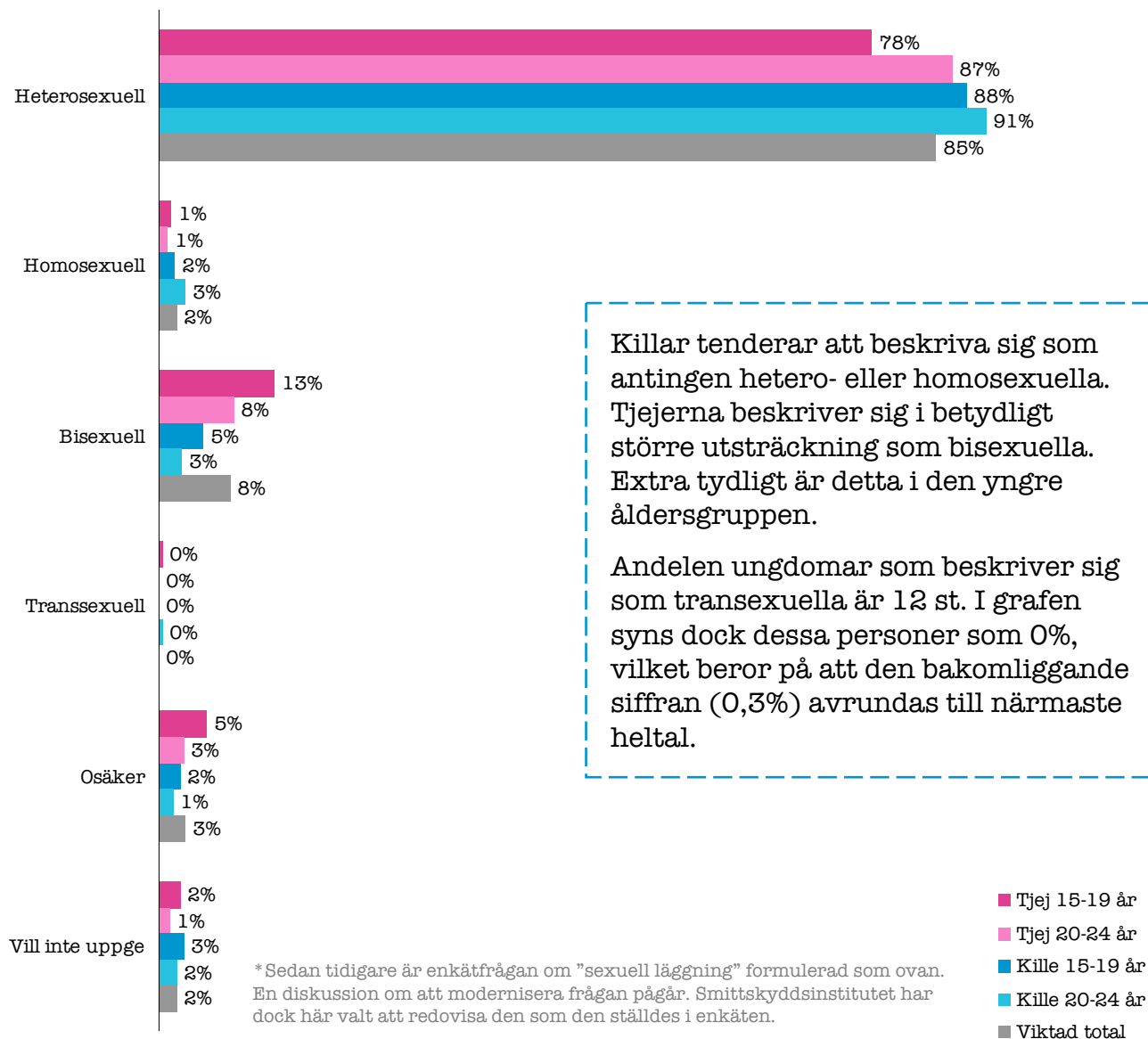
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Sett över tid är andelen unga mellan 15 och 24 år som haft sin sexuella debut relativt stabil kring sju av tio. Andelen har ökat något de senaste åren, vilket rimligen hänger samman med en sjunkande debutålder.

Sexuell läggning

”Med vilken sexuell läggning identifierar du dig?”* N=5437/5449(bortfall: 0,3%)

Killar tenderar att beskriva sig som antingen hetero- eller homosexuella. Tjejerna beskriver sig i betydligt större utsträckning som bisexuella. Extra tydligt är detta i den yngre åldersgruppen.

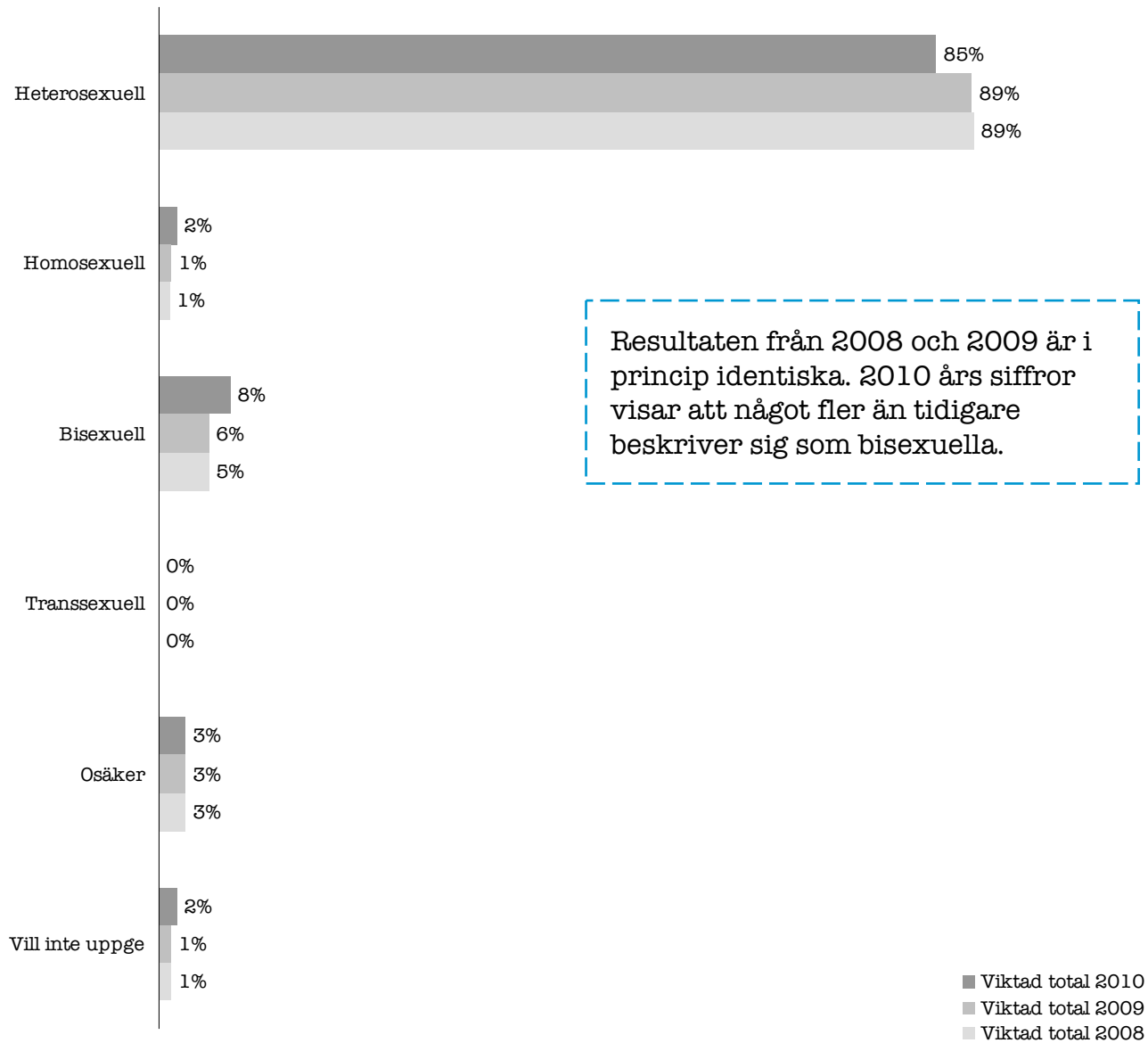
Andelen ungdomar som beskriver sig som transexuella är 12 st. I grafen syns dock dessa personer som 0%, vilket beror på att den bakomliggande siffran (0,3%) avrundas till närmaste heltal.

*Sedan tidigare är enkätfrågan om ”sexuell läggning” formulerad som ovan. En diskussion om att modernisera frågan pågår. Smittskyddsinstitutet har dock här valt att redovisa den som den ställdes i enkäten.

Sexuell läggning

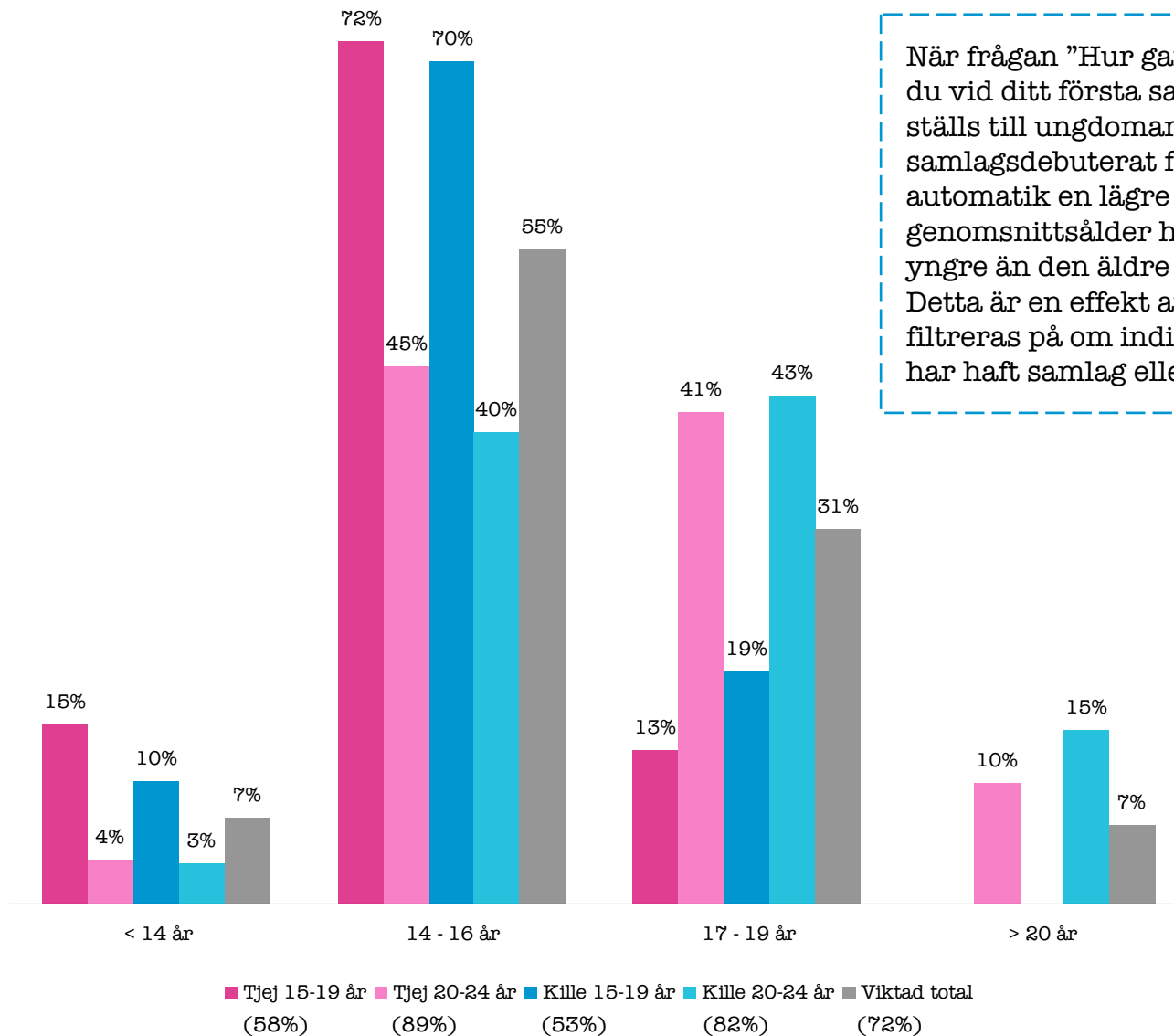
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Debutålder

"Hur gammal var du vid ditt första samlag?" N=3664/3745 (bortfall: 2,2%)

Siffror inom parentes anger andel i gruppen som haft samlag

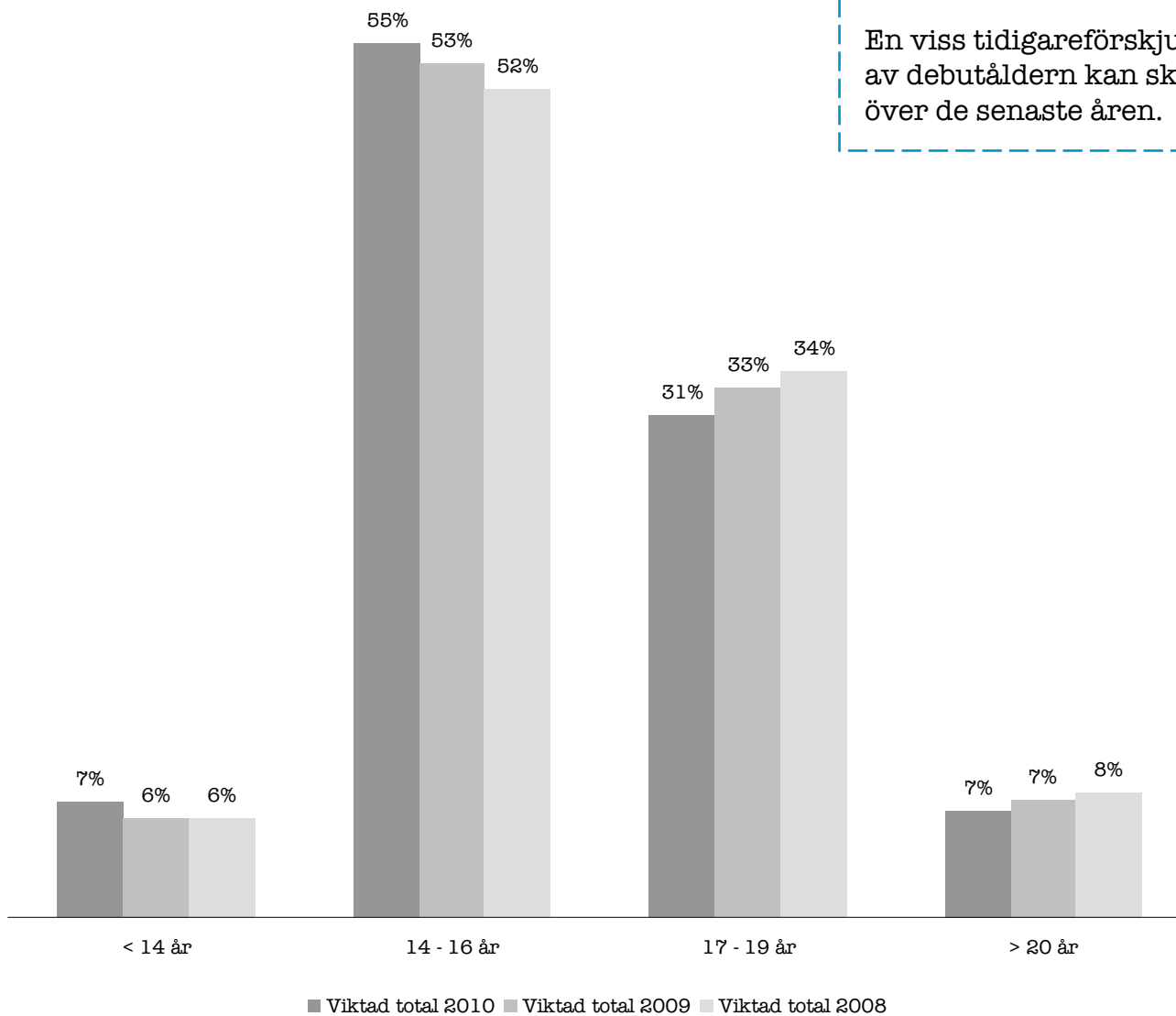

När frågan "Hur gammal var du vid ditt första samlag?" ställs till ungdomar som har samlagsdebuterat får vi per automatik en lägre genomsnittsålder hos den yngre än den äldre gruppen. Detta är en effekt av att frågan filtreras på om individerna har haft samlag eller inte.

Debutålder

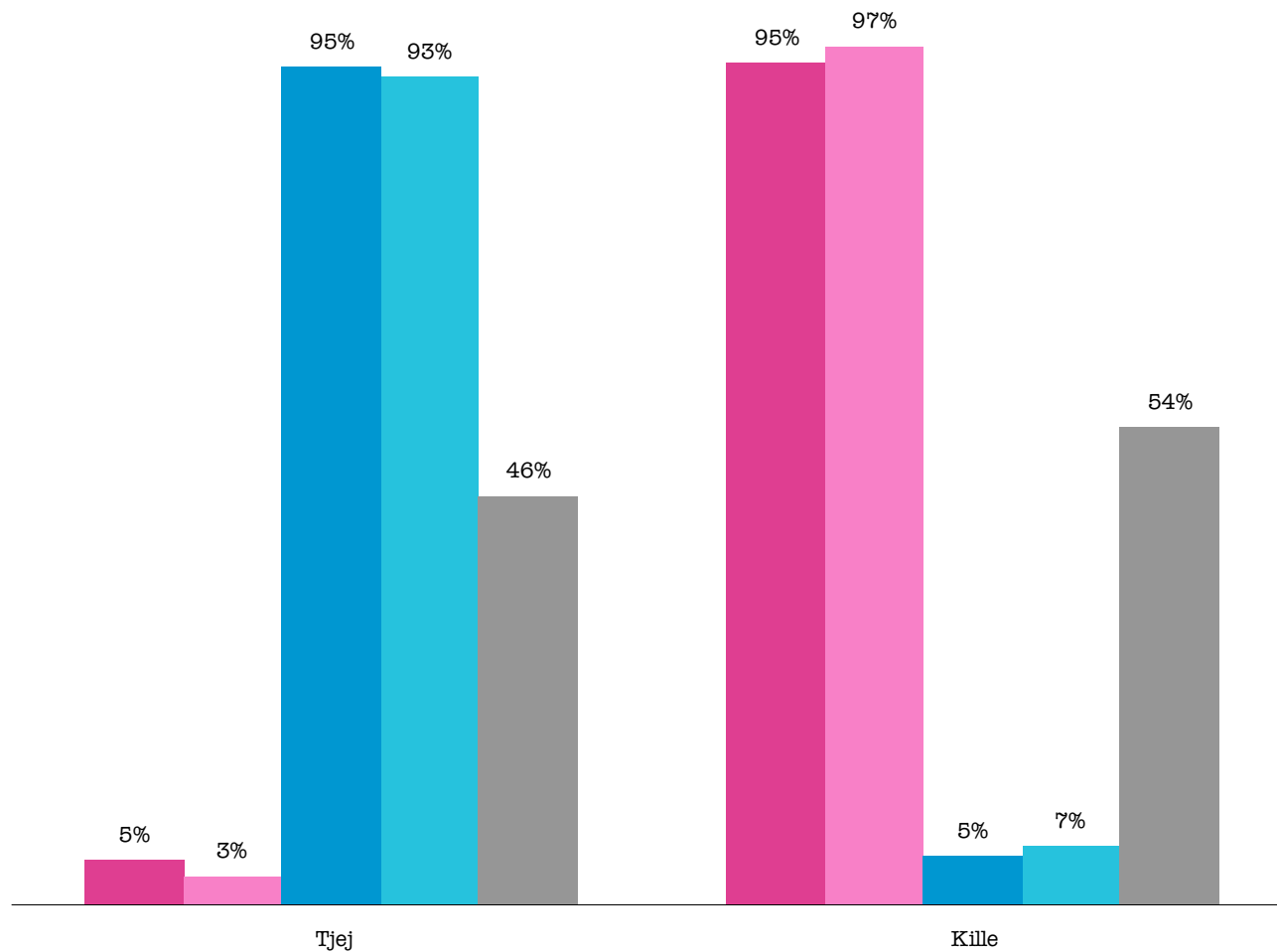
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

En viss tidigareförskjutning av debutåldern kan skönjas över de senaste åren.

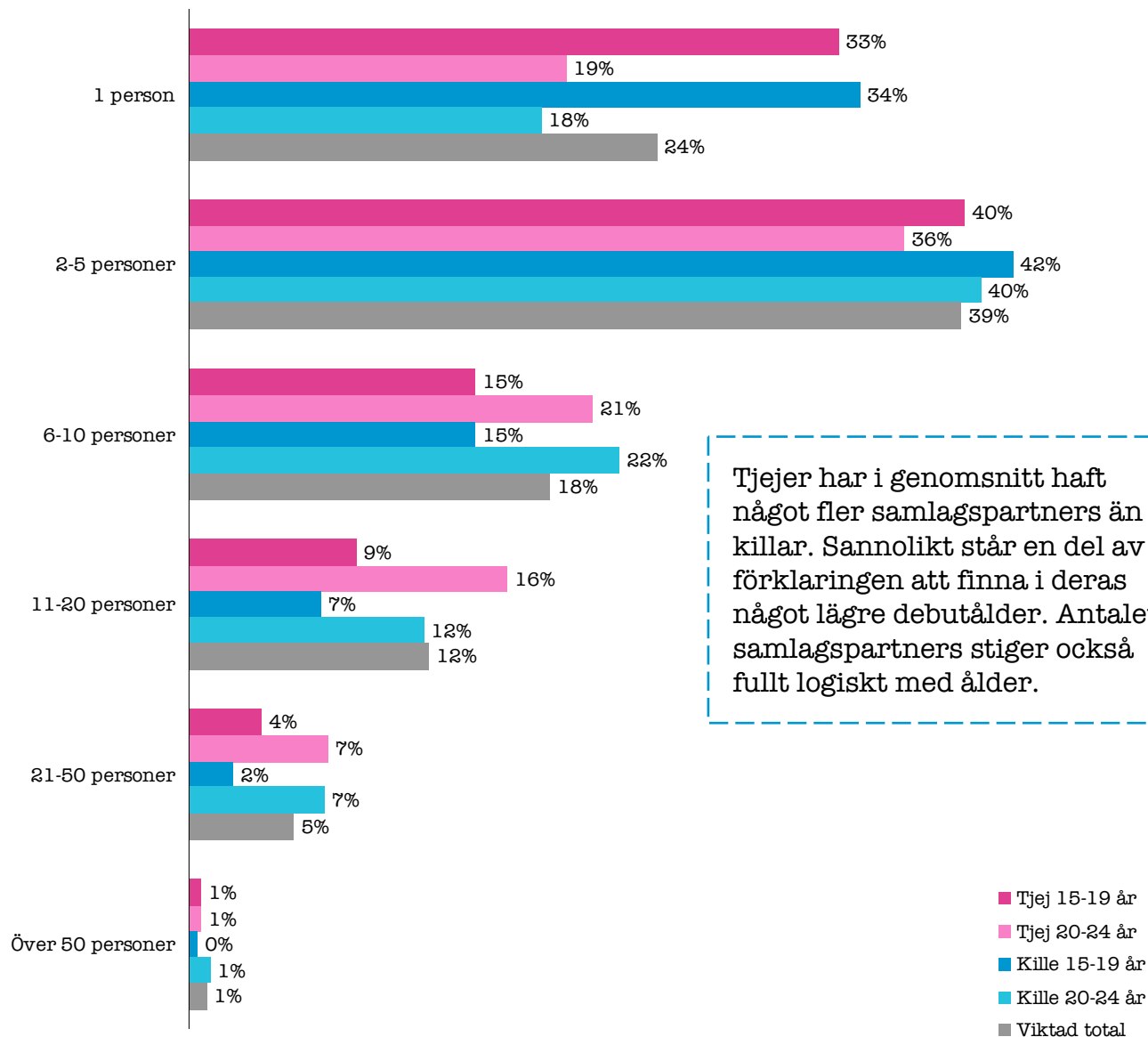
Senaste samlagspartnern

"Din senaste samlagspartner, var det en tjej eller en kille?" N=3699/3745 (bortfall: 1,2%)

Antal samlagspartners totalt

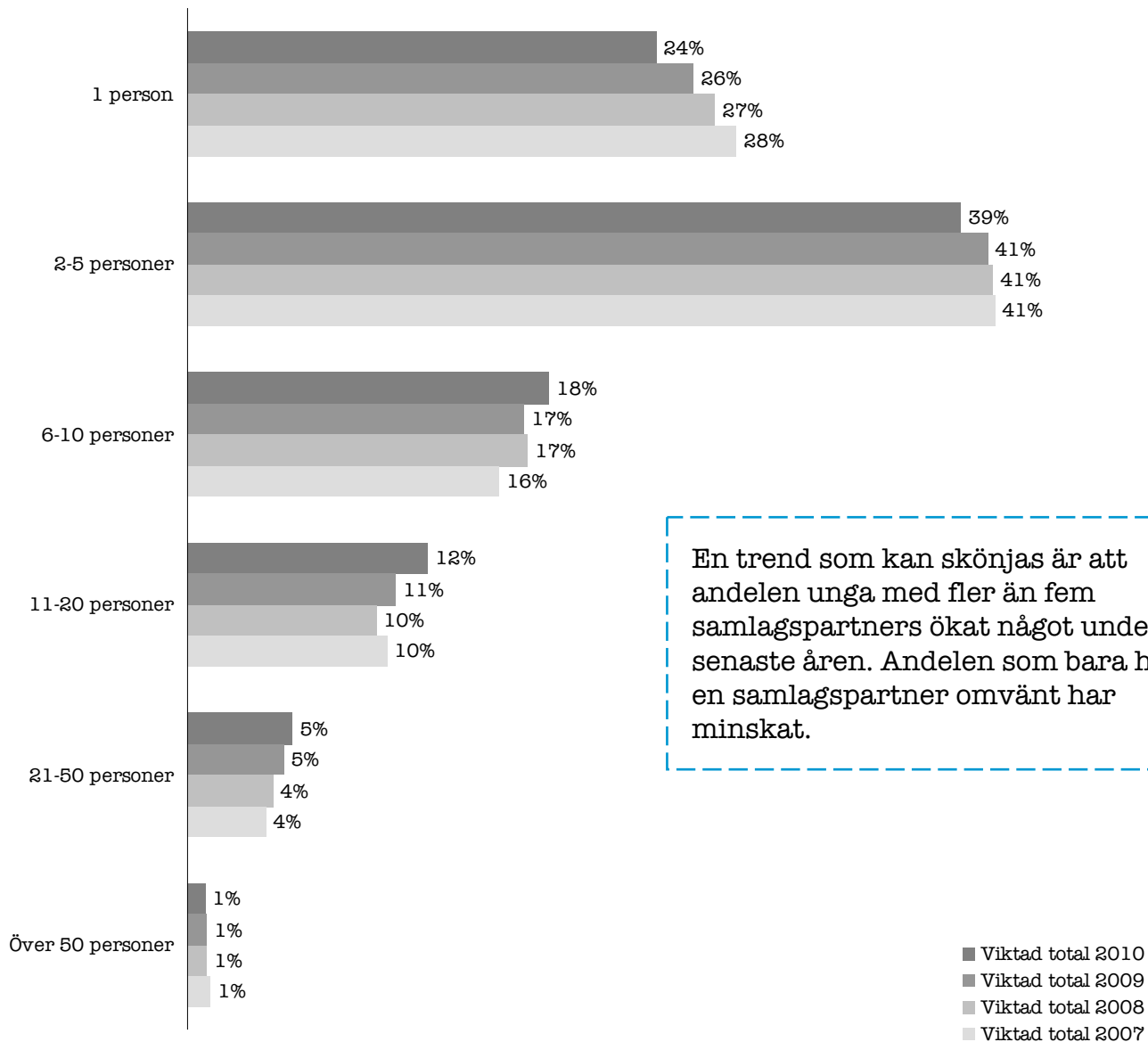
"Med hur många har du haft samlag totalt?" N=3733/3745 (bortfall: 0,3%)

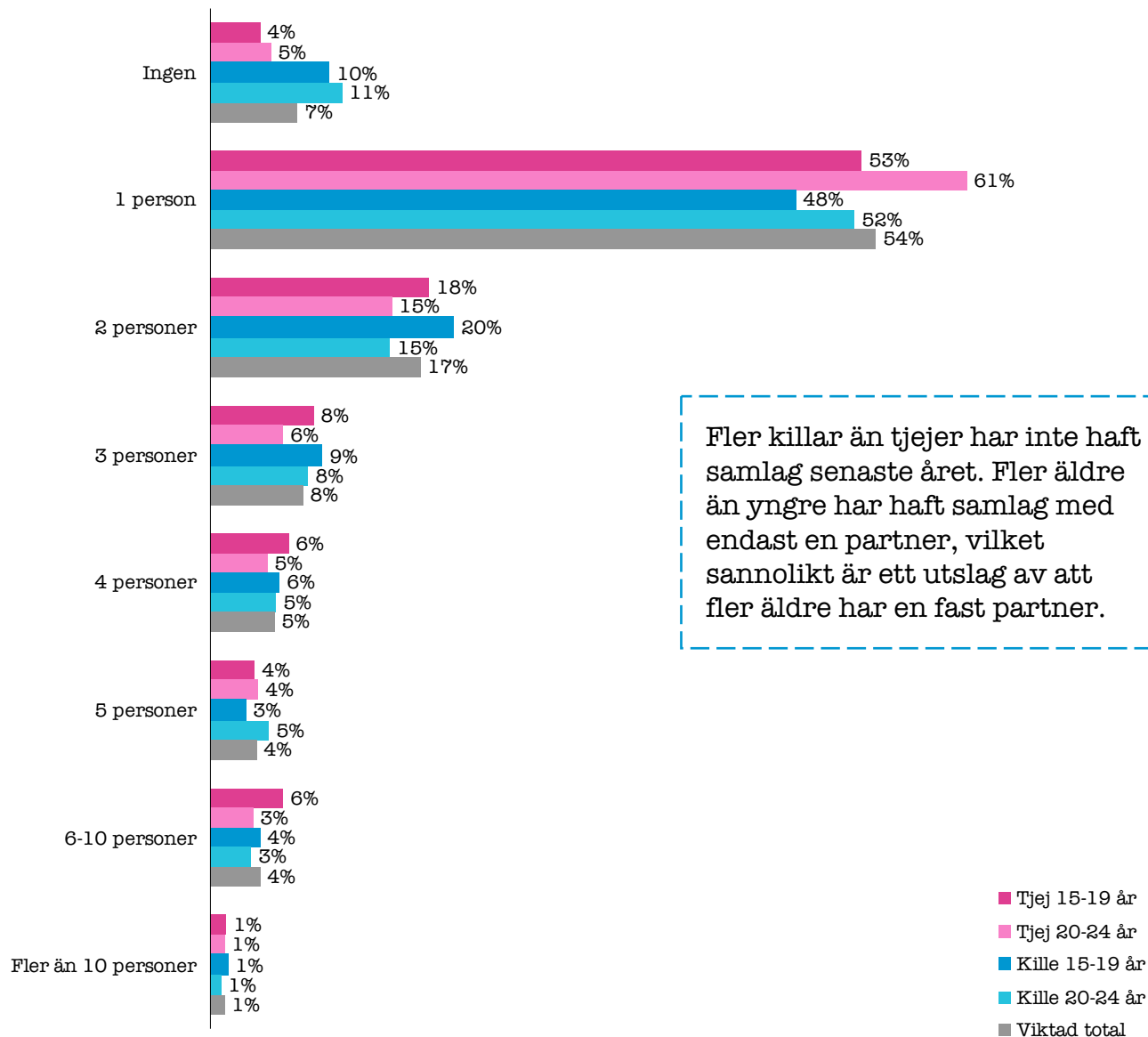
Antal samlagspartners totalt

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Antal samlagspartners senaste året

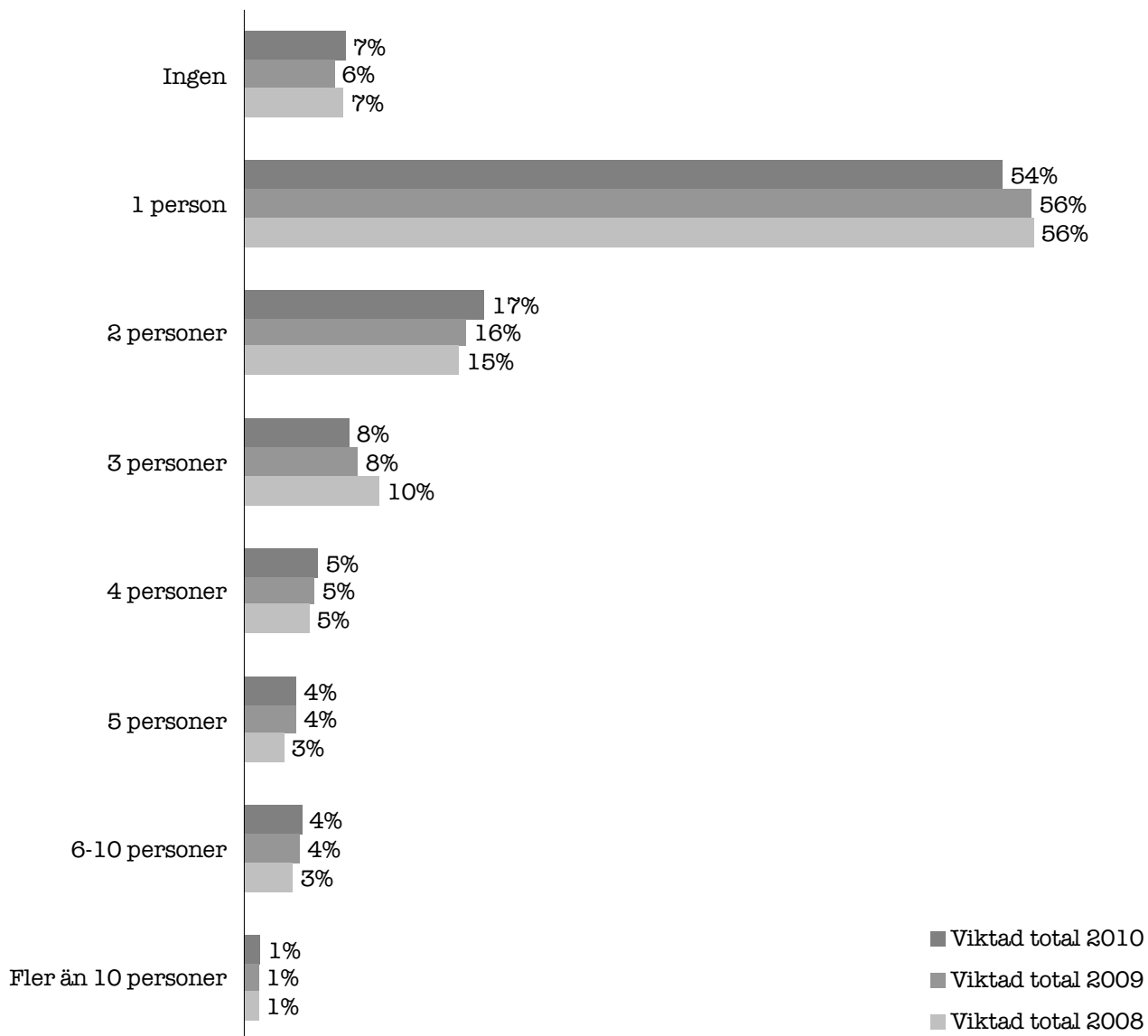
"Med hur många har du haft samlag senaste 12 månaderna?" N=3727/3745 (bortfall: 0,5%)

Antal samlagspartners senaste året

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

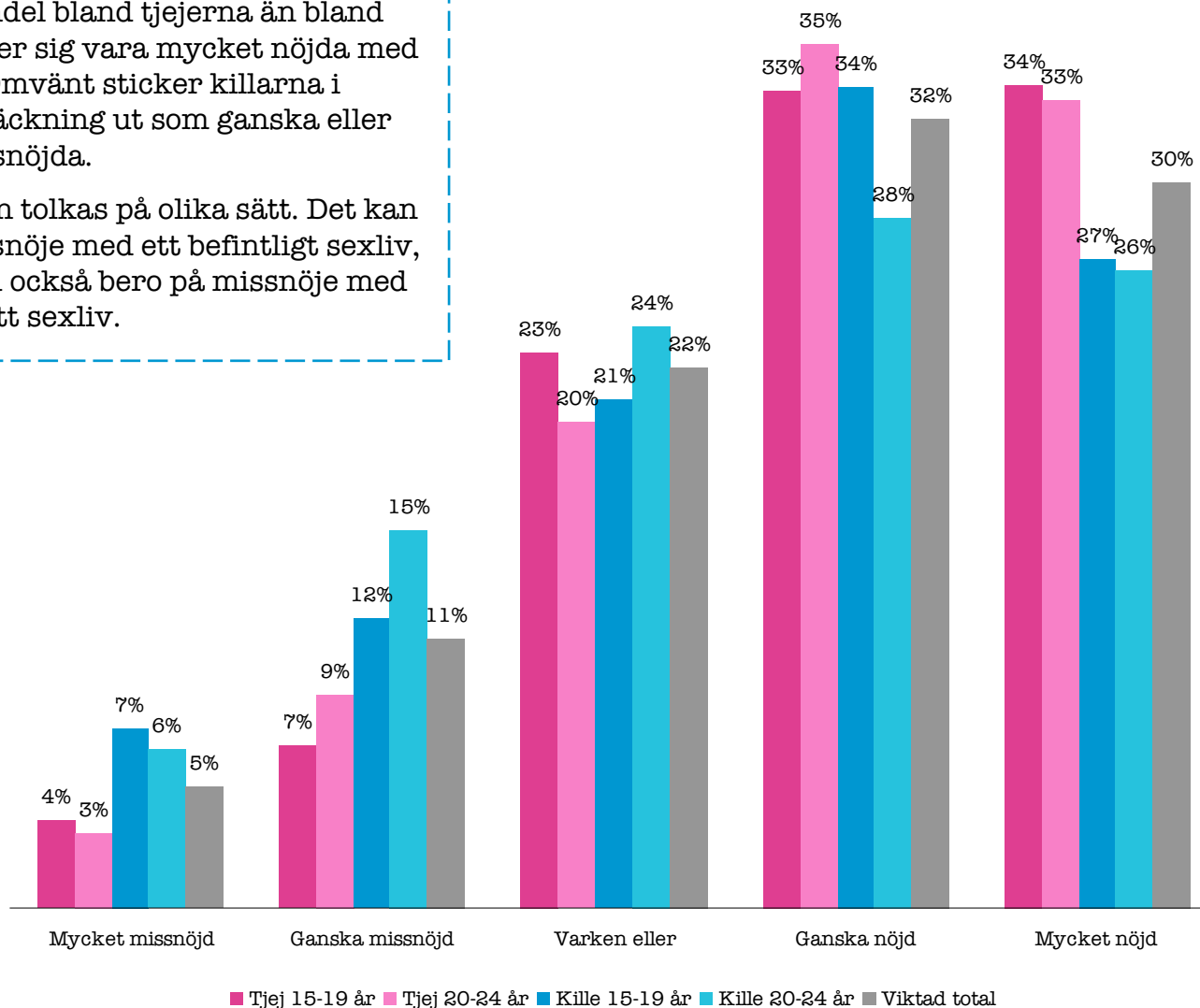

Hur värderar du ditt sexliv?

Frågan ställdes som rubriken lyder. N=3721/3745 (bortfall: 0,6%)

En större andel bland tjejerna än bland killarna anser sig vara mycket nöjda med sitt sexliv. Omvänt sticker killarna i större utsträckning ut som ganska eller mycket missnöjda.

Missnöje kan tolkas på olika sätt. Det kan bero på missnöje med ett befintligt sexliv, men det kan också bero på missnöje med att inte ha ett sexliv.

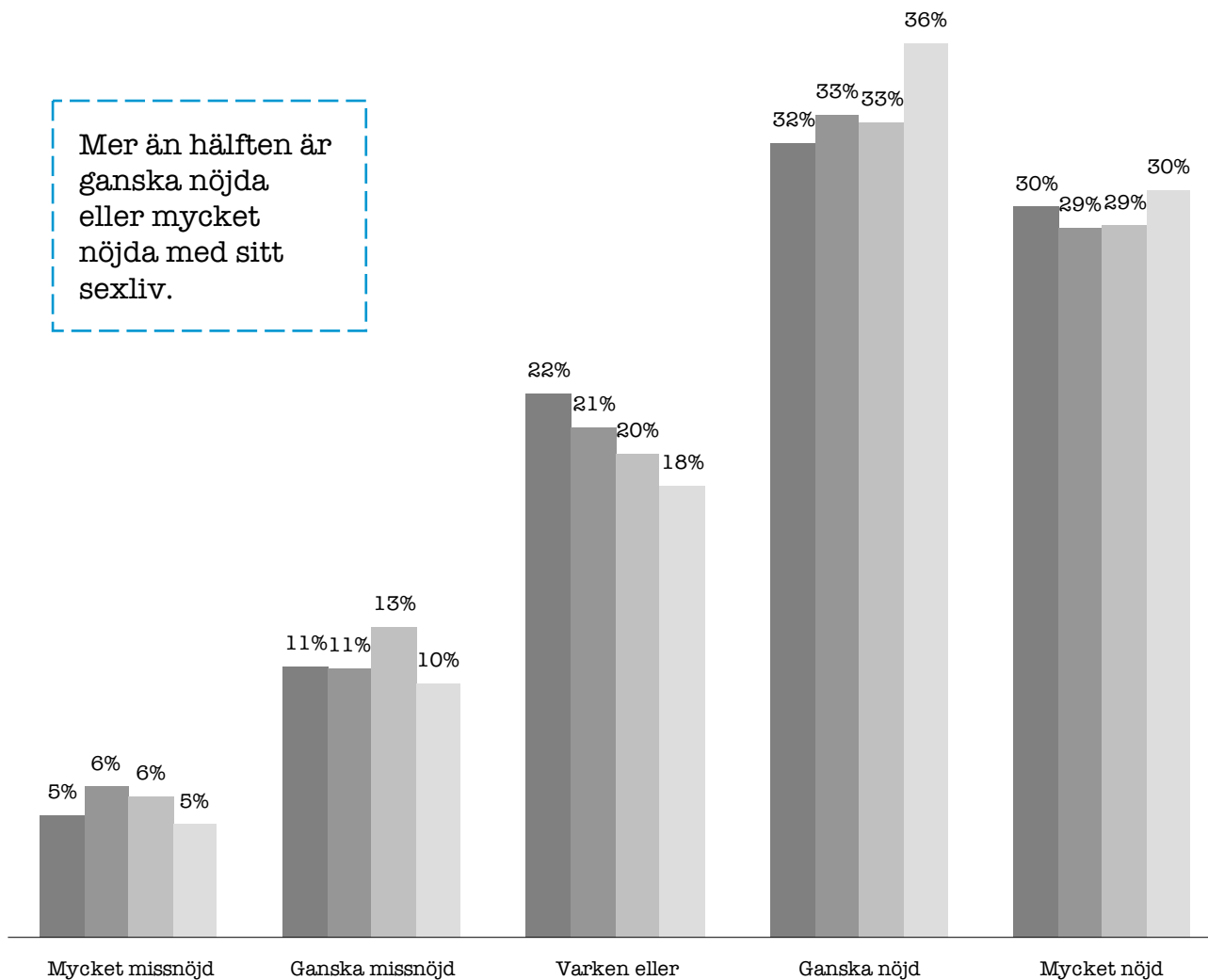

Hur värderar du ditt sexliv?

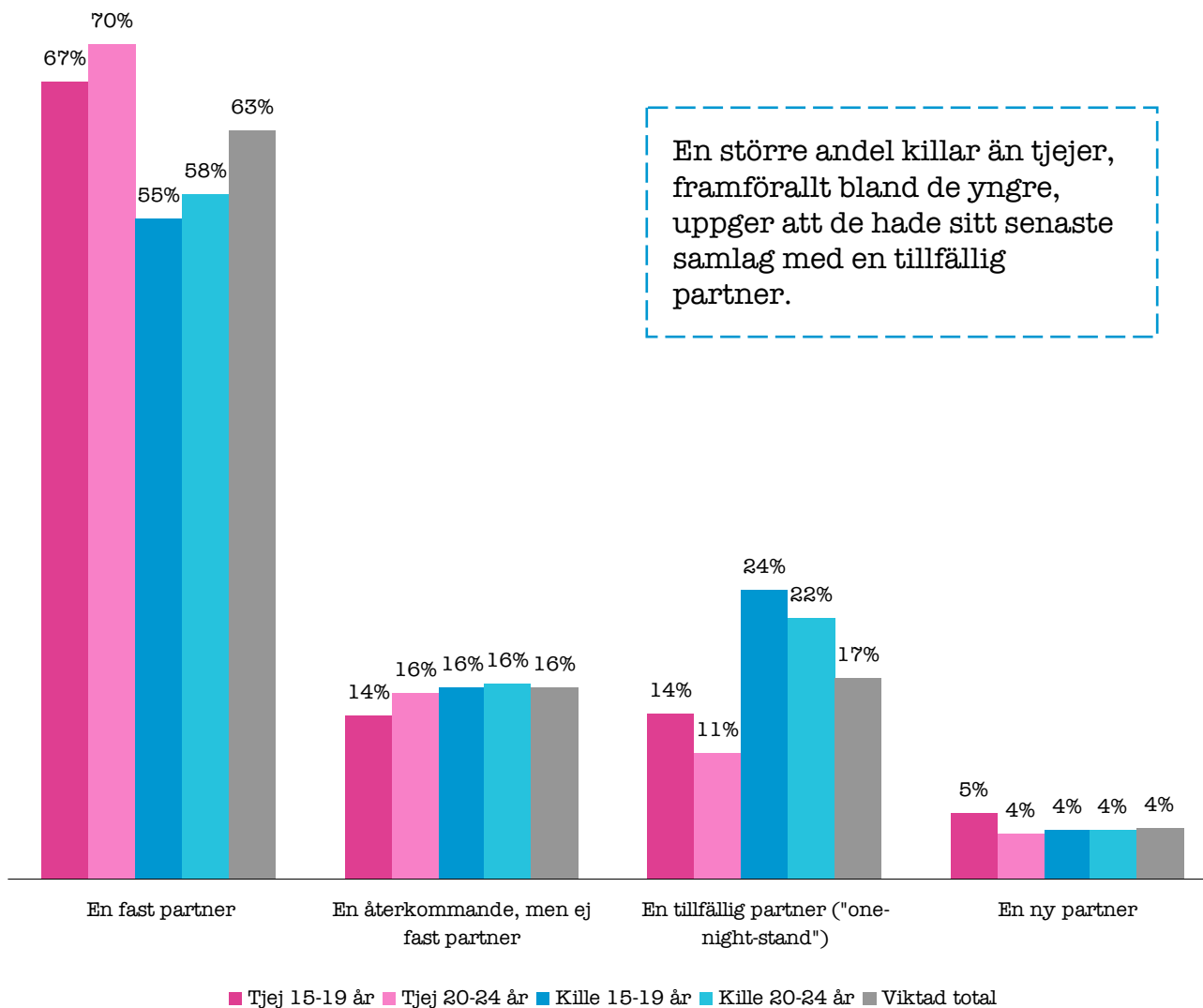
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Mer än hälften är ganska nöjda eller mycket nöjda med sitt sexliv.

Senaste samlagspartner

"Vem var din partner vid ditt senaste samlag?" N=3725/3745 (bortfall: 0,7%)

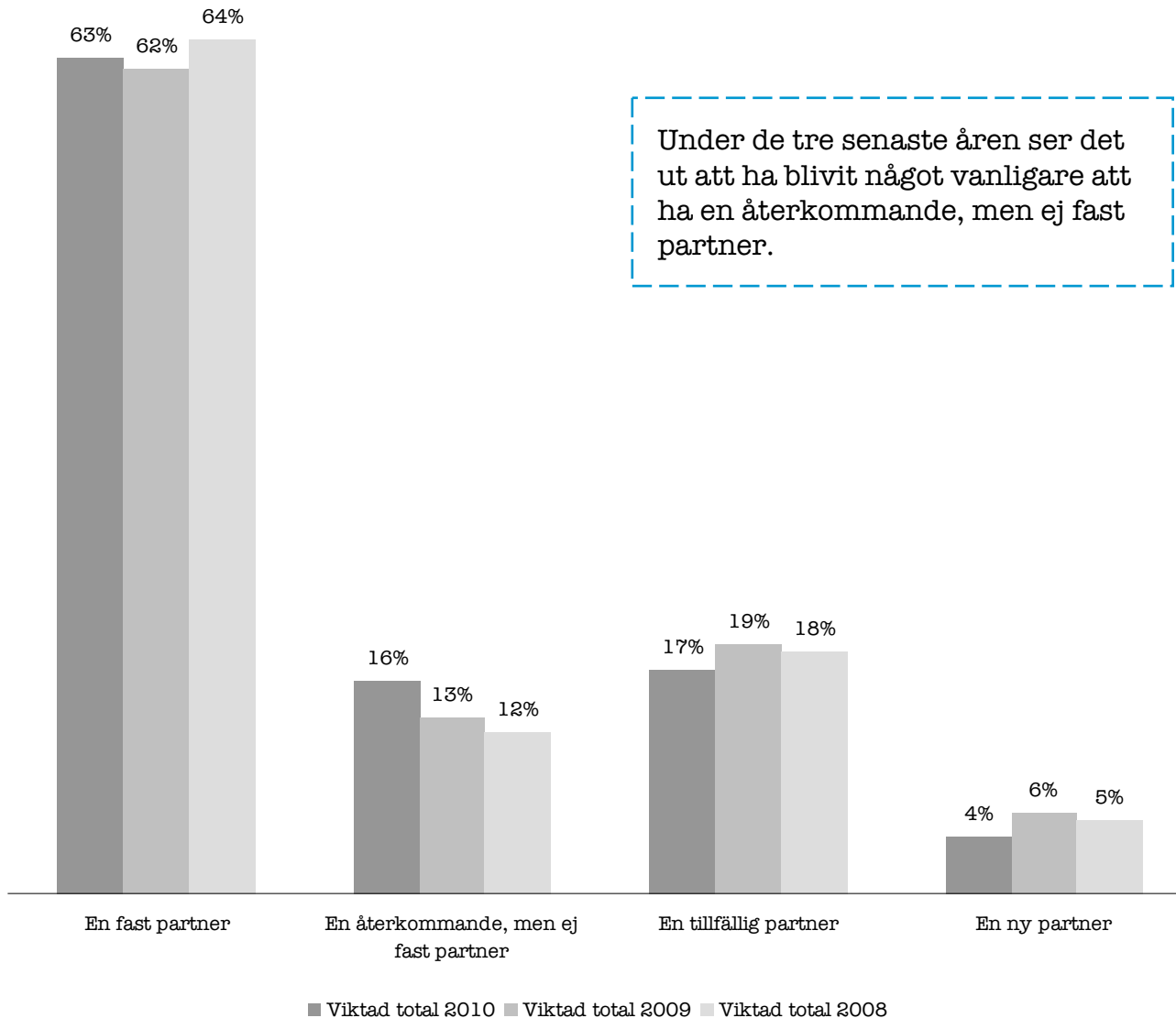

En större andel killar än tjejer, framförallt bland de yngre, uppger att de hade sitt senaste samlag med en tillfällig partner.

Senaste samlagspartner

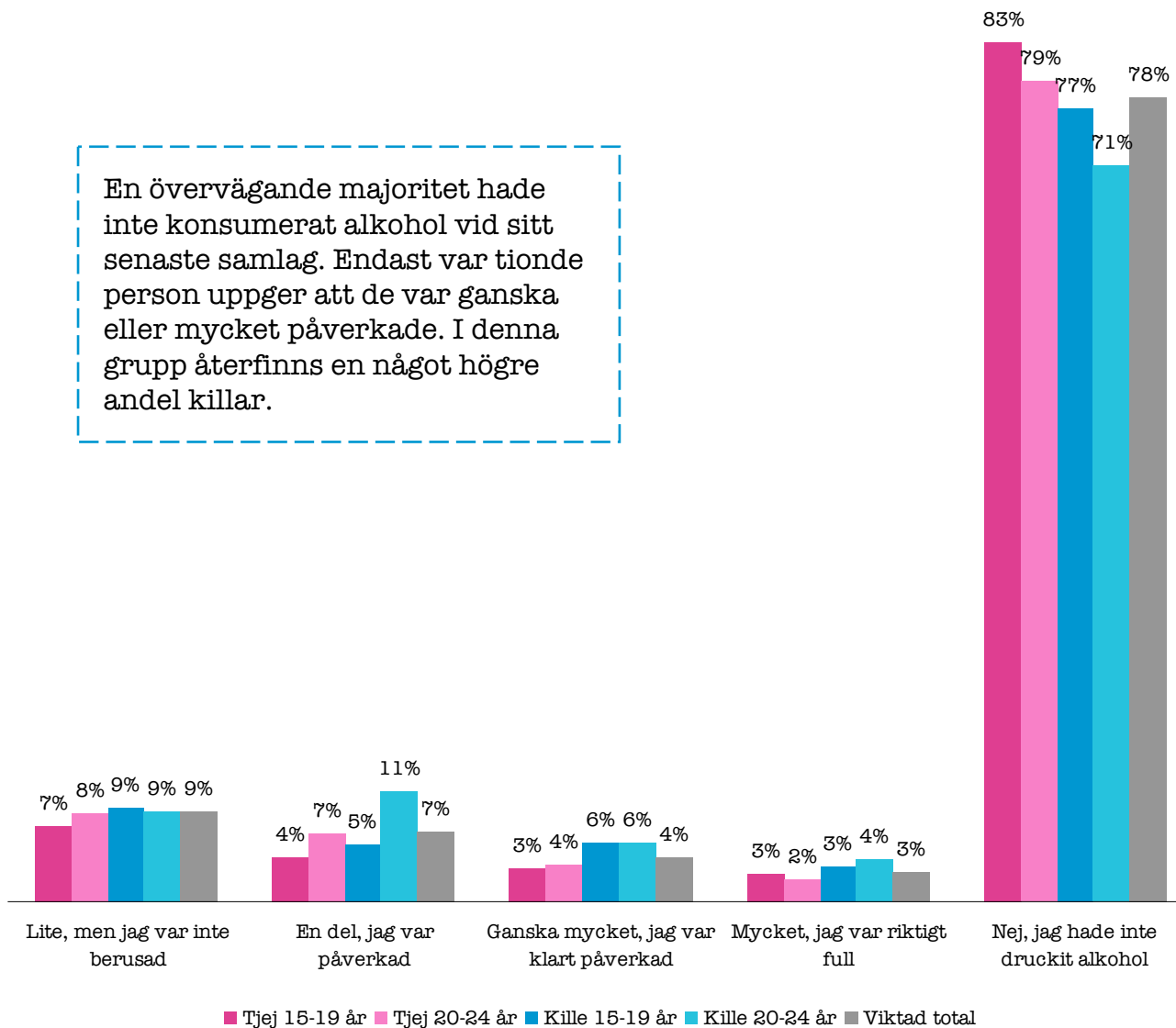
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

Alkohol vid senaste samlaget?

"Hade du druckit alkohol vid ditt senaste samlag?" N=3719/3745 (bortfall: 0,7%)

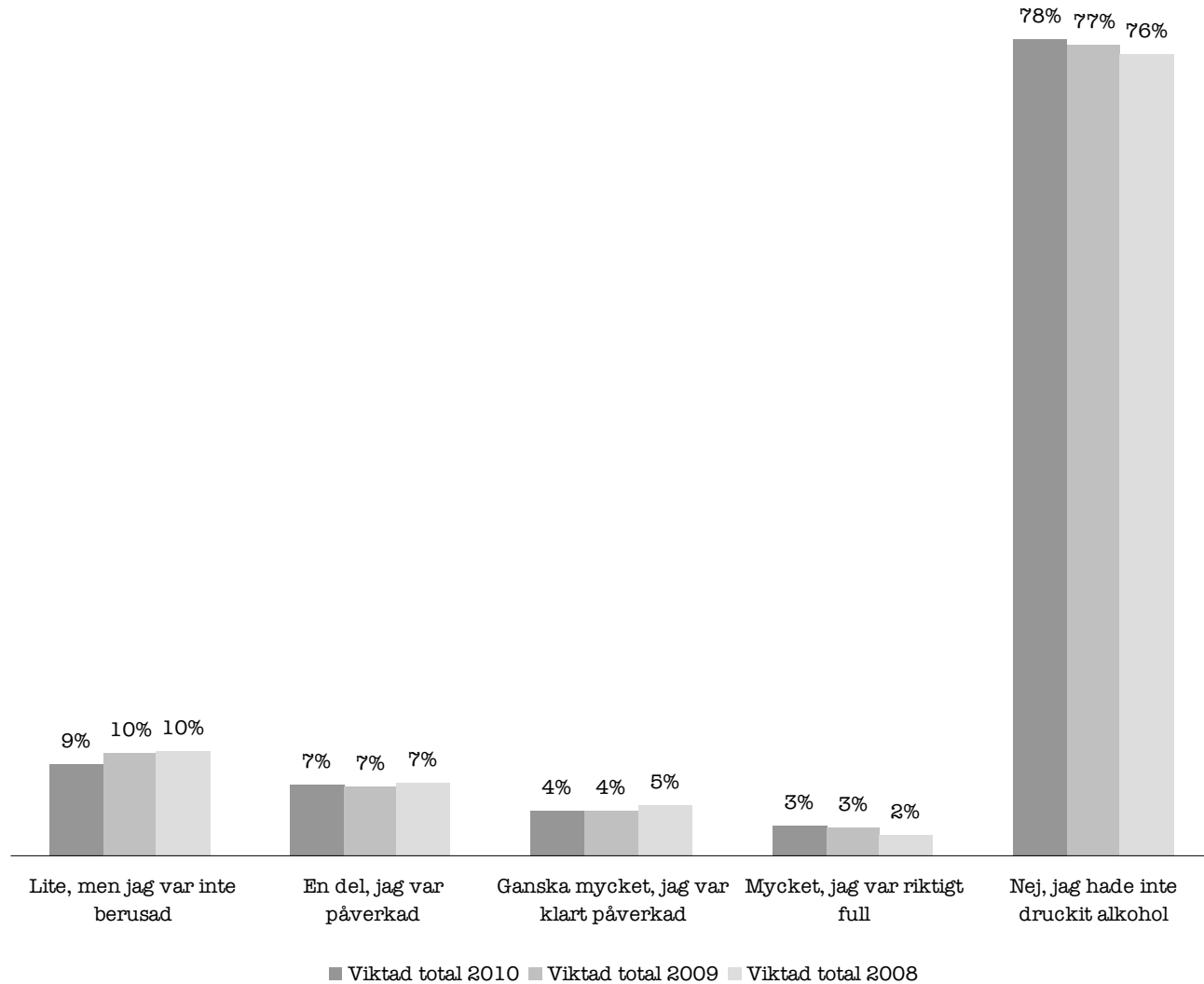
En övervägande majoritet hade inte konsumerat alkohol vid sitt senaste samlag. Endast var tionde person uppger att de var ganska eller mycket påverkade. I denna grupp återfinns en något högre andel killar.

Alkohol vid senaste samlaget?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de tre senaste åren.

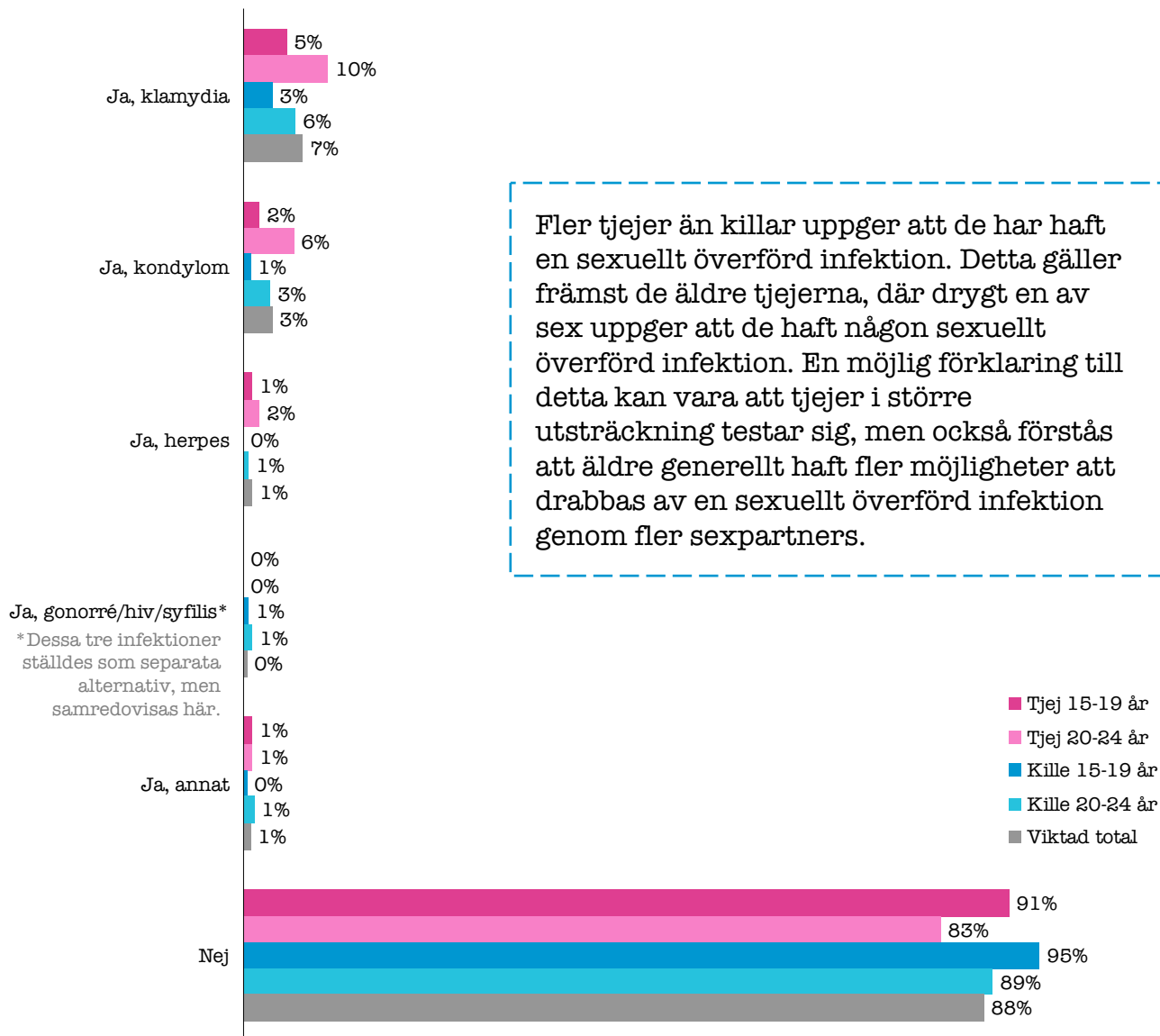

Sexuellt överförbara infektioner

Haft sexuellt överföda infektioner?

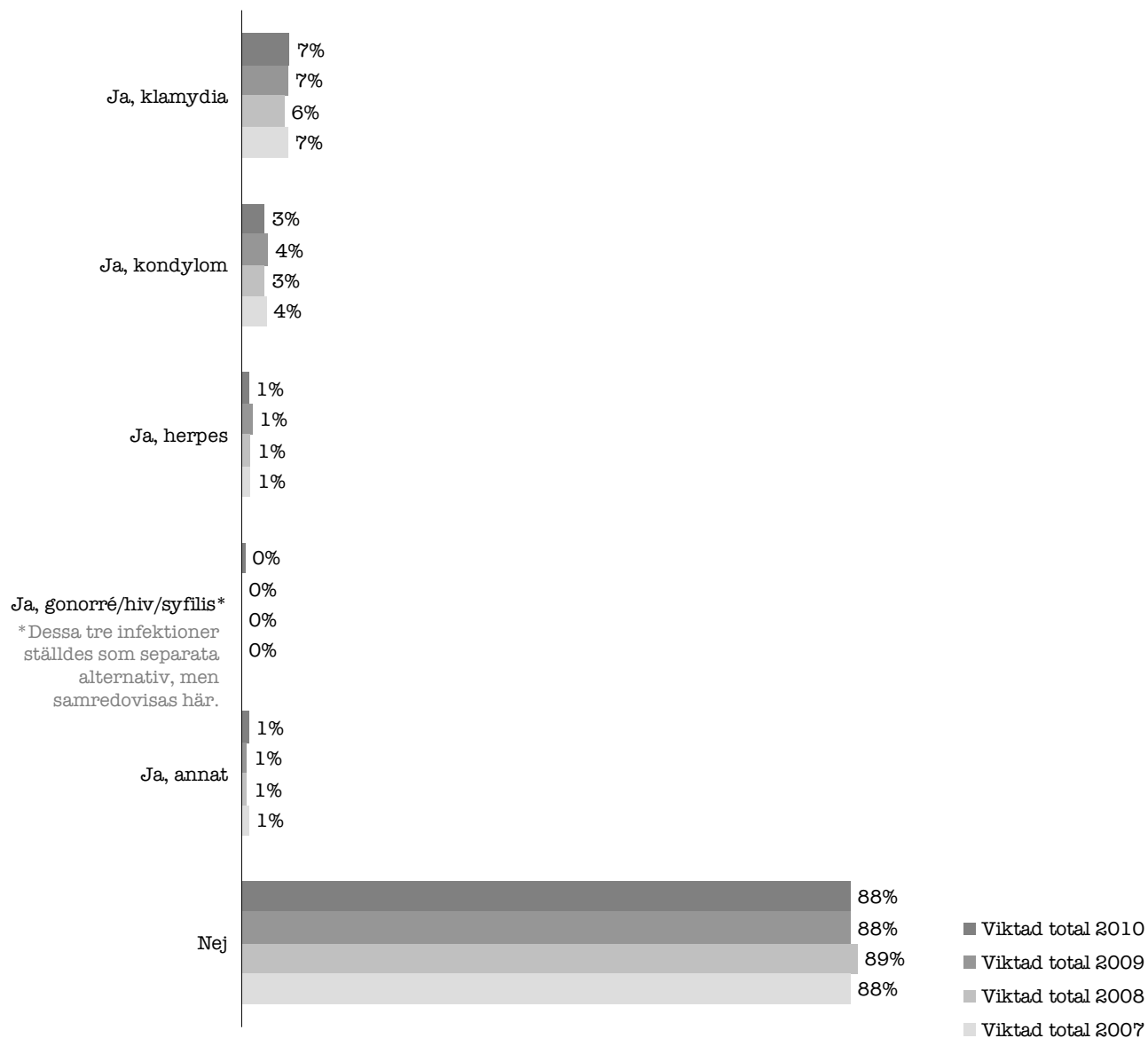
"Har du/har du haft en sexuellt överförd infektion?" / Rangordning enligt viktad total N=3719/3745 (bortfall: 0,1%)

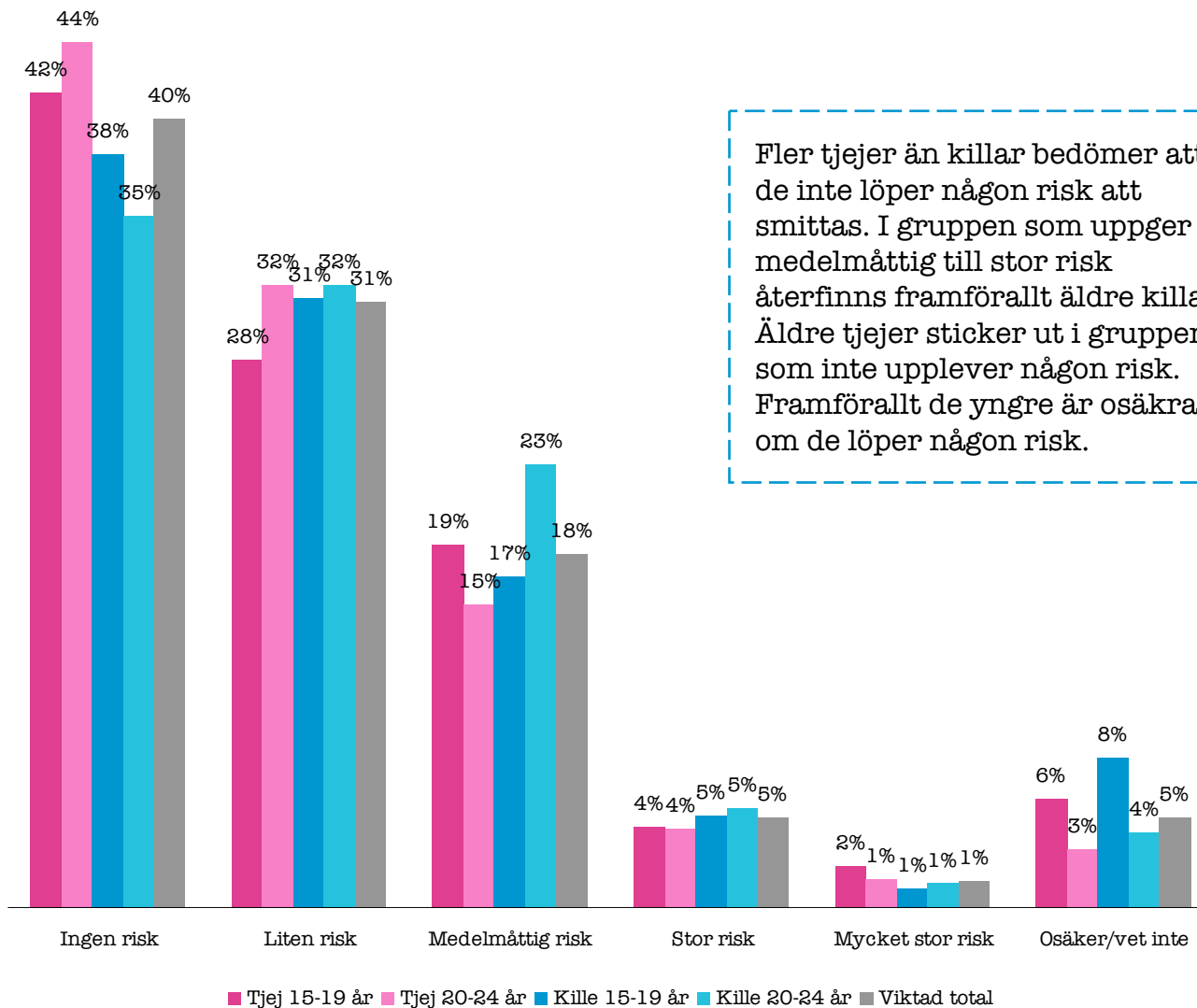
Haft sexuellt överförda infektioner?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

Bedömd risk att smittas av klamydia

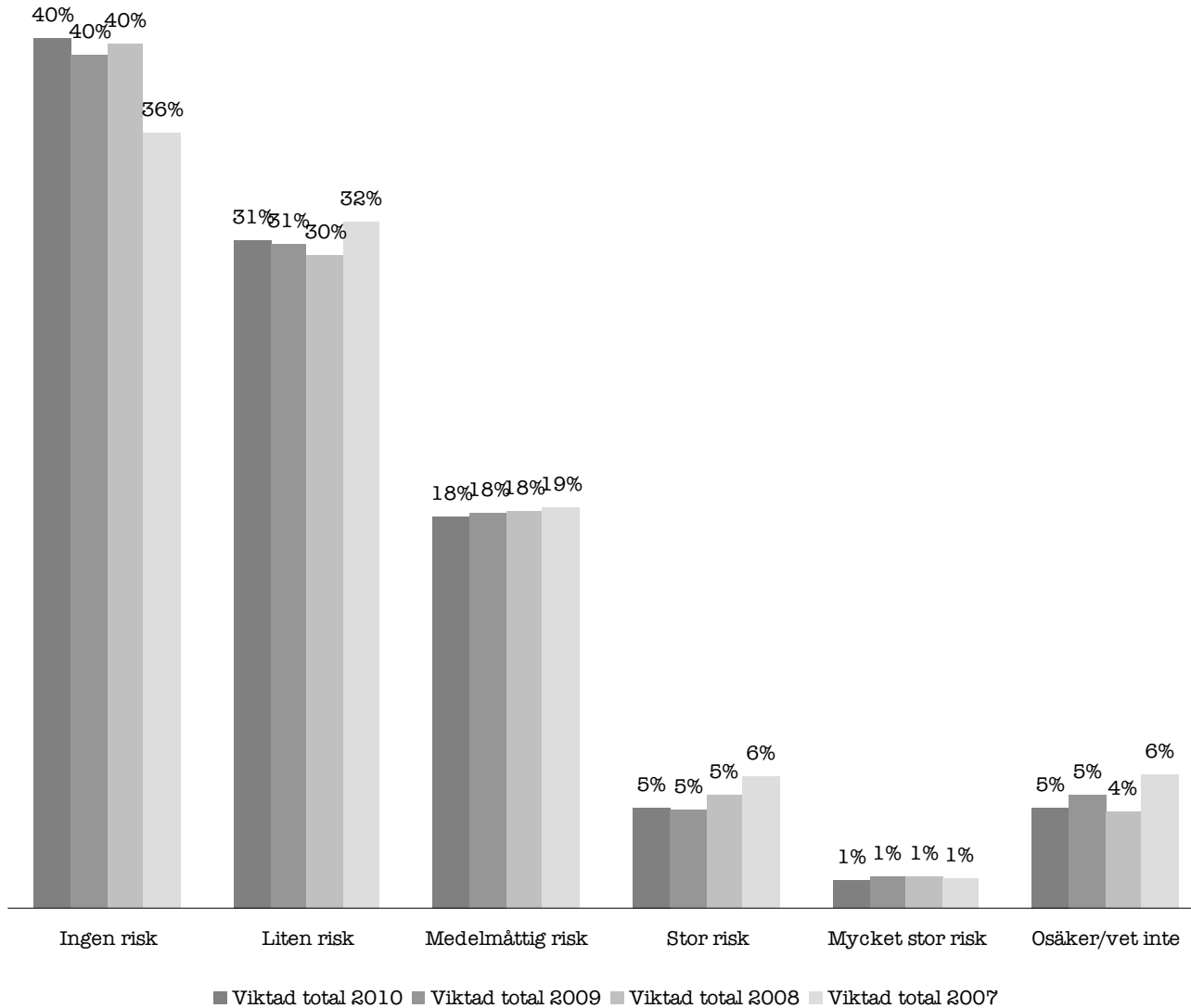
"Hur stor bedömer du risken vara för dig att smittas med klamydia?" N=3692/3745 (bortfall: 1,4%)

Bedömd risk att smittas av klamydia

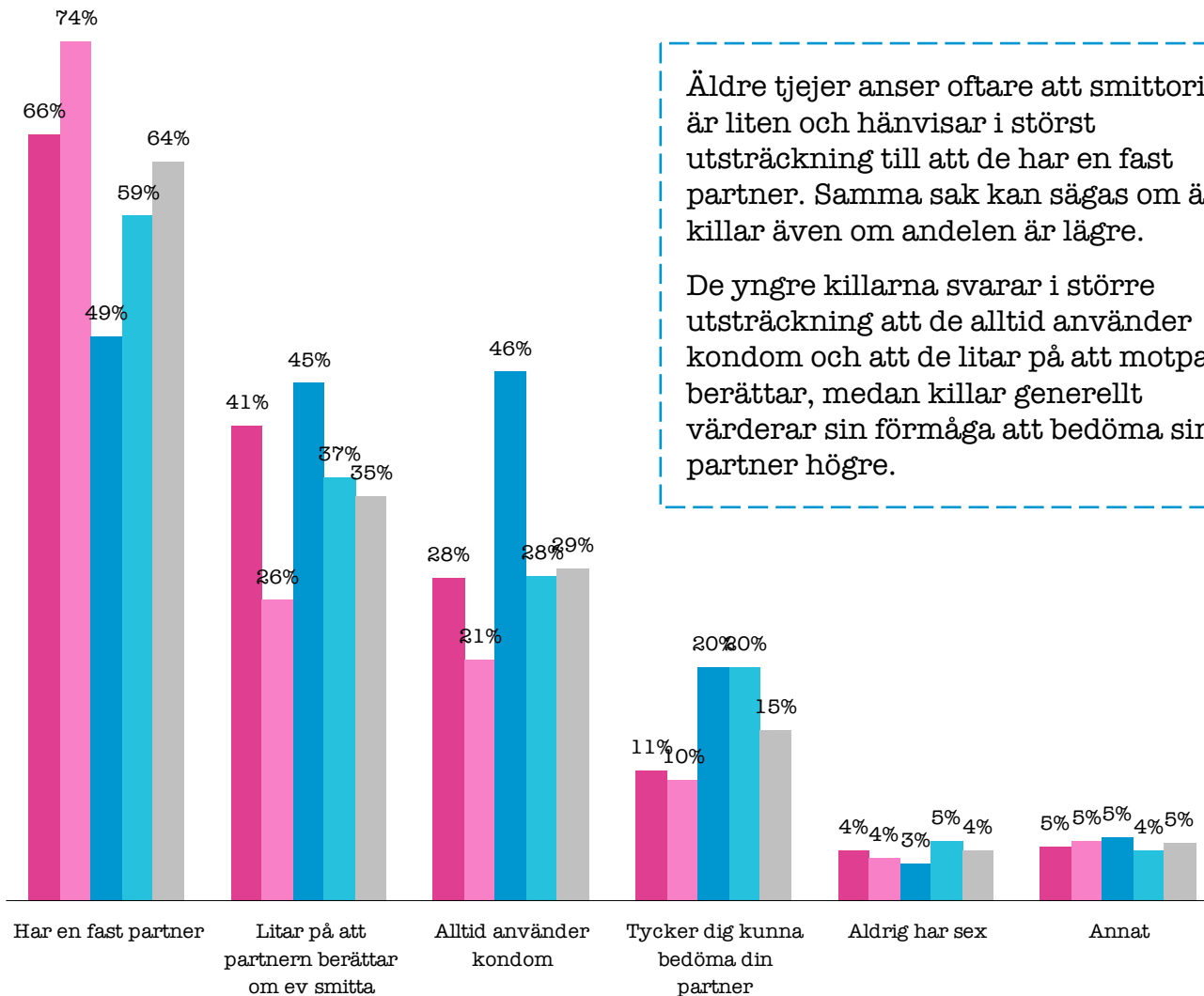
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Varför liten smittorisk för klamydia?

(filtrerad följdfråga - valfritt antal alternativ)

"Om du svarat ingen eller liten risk, beror det på att du...?" N=2615/2641 (bortfall: 0,1%)

Äldre tjejer anser oftare att smittorisken är liten och hänvisar i störst utsträckning till att de har en fast partner. Samma sak kan sägas om äldre killar även om andelen är lägre.

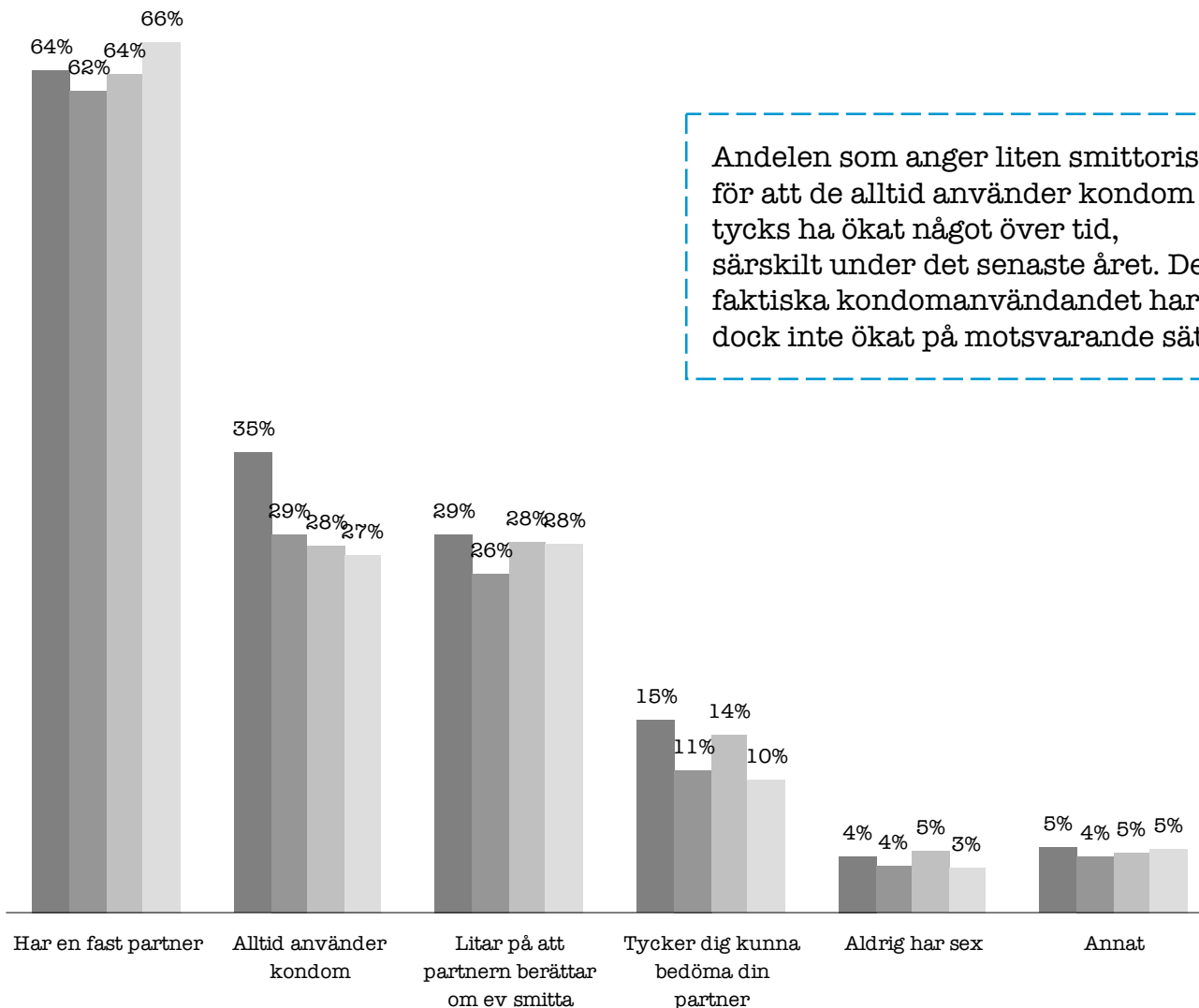
De yngre killarna svarar i större utsträckning att de alltid använder kondom och att de litar på att motparten berättar, medan killar generellt värderar sin förmåga att bedöma sin partner högre.

Varför liten smittorisk för klamydia?

(filtrerad följdfråga - valfritt antal alternativ)

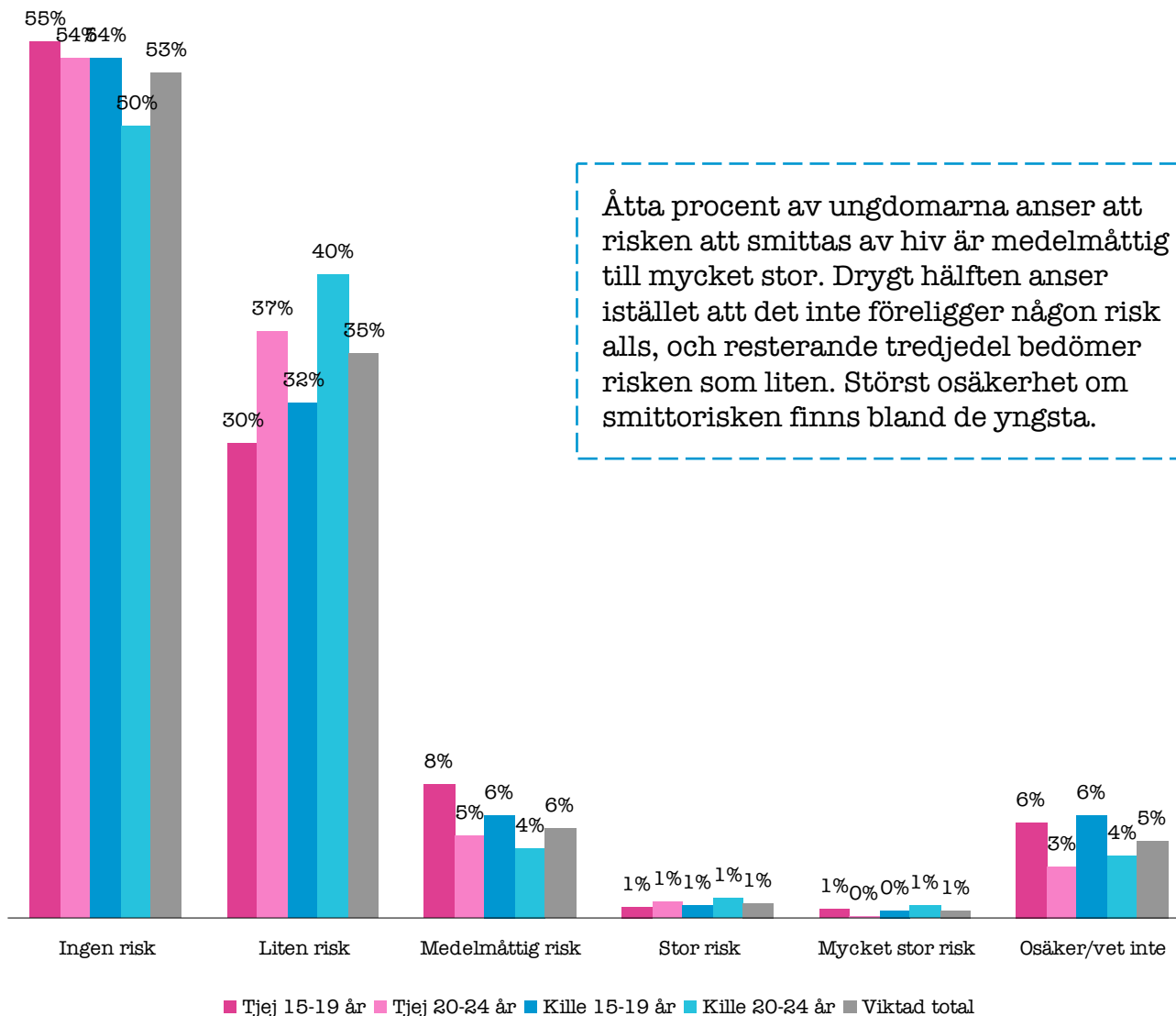
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

Andelen som anger liten smittorisk för att de alltid använder kondom tycks ha ökat något över tid, särskilt under det senaste året. Det faktiska kondom användandet har dock inte ökat på motsvarande sätt.

Bedömd risk att smittas av hiv

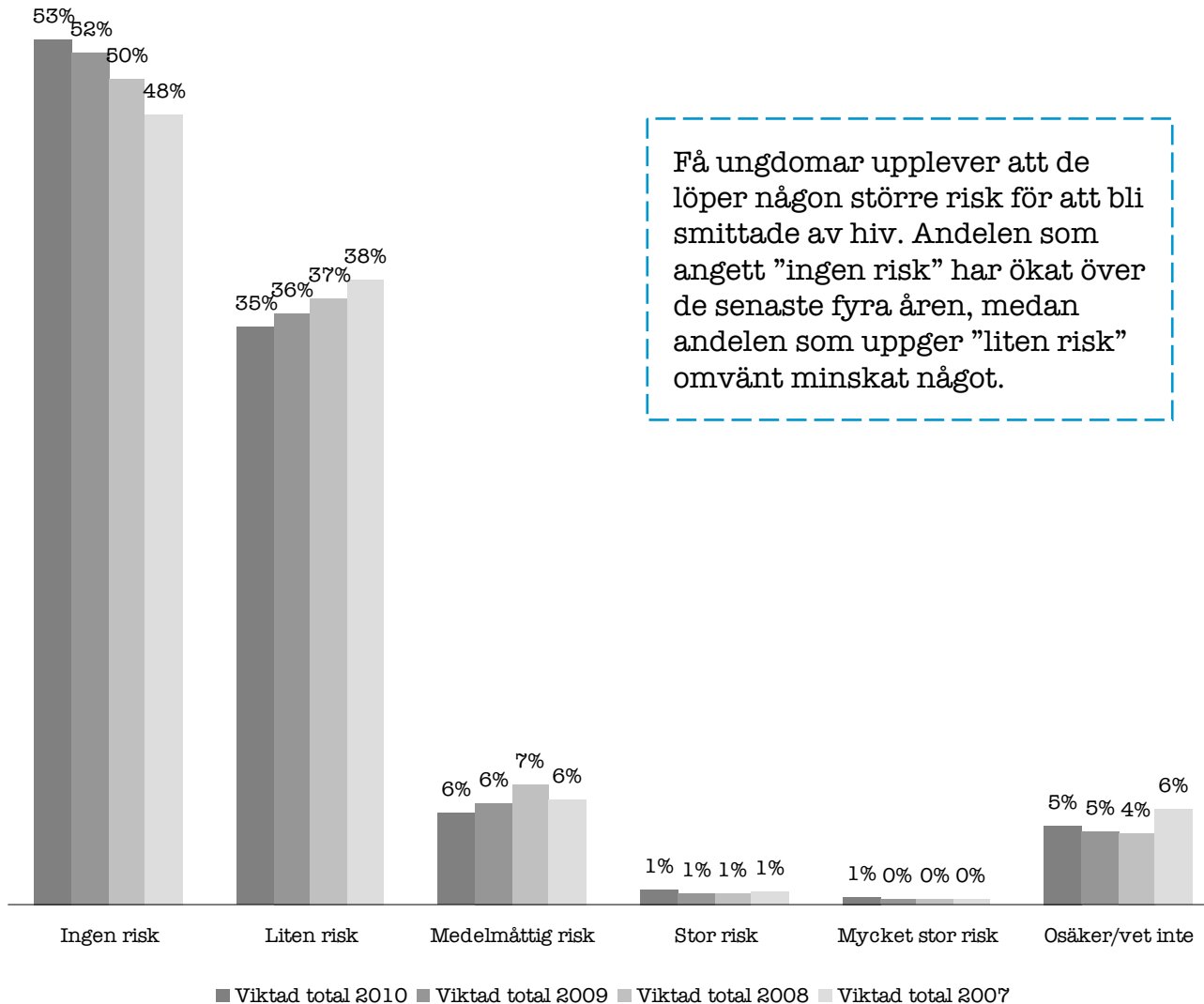
"Hur stor bedömer du risken vara för dig att smittas av hiv?" N=3710/3745 (bortfall: 0,9%)

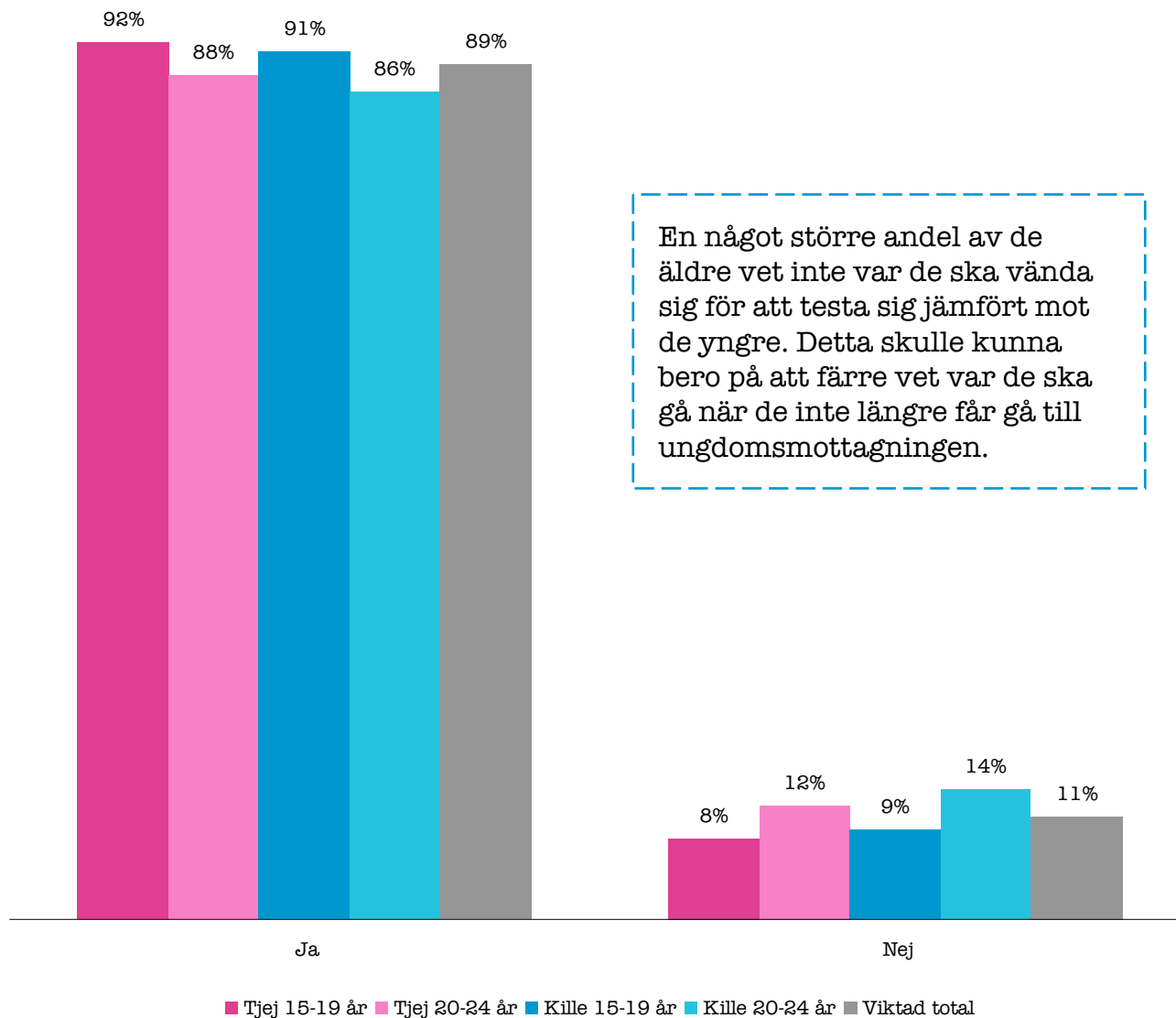
Bedömd risk att smittas av hiv

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Vet du var du ska vända dig för att testa dig?

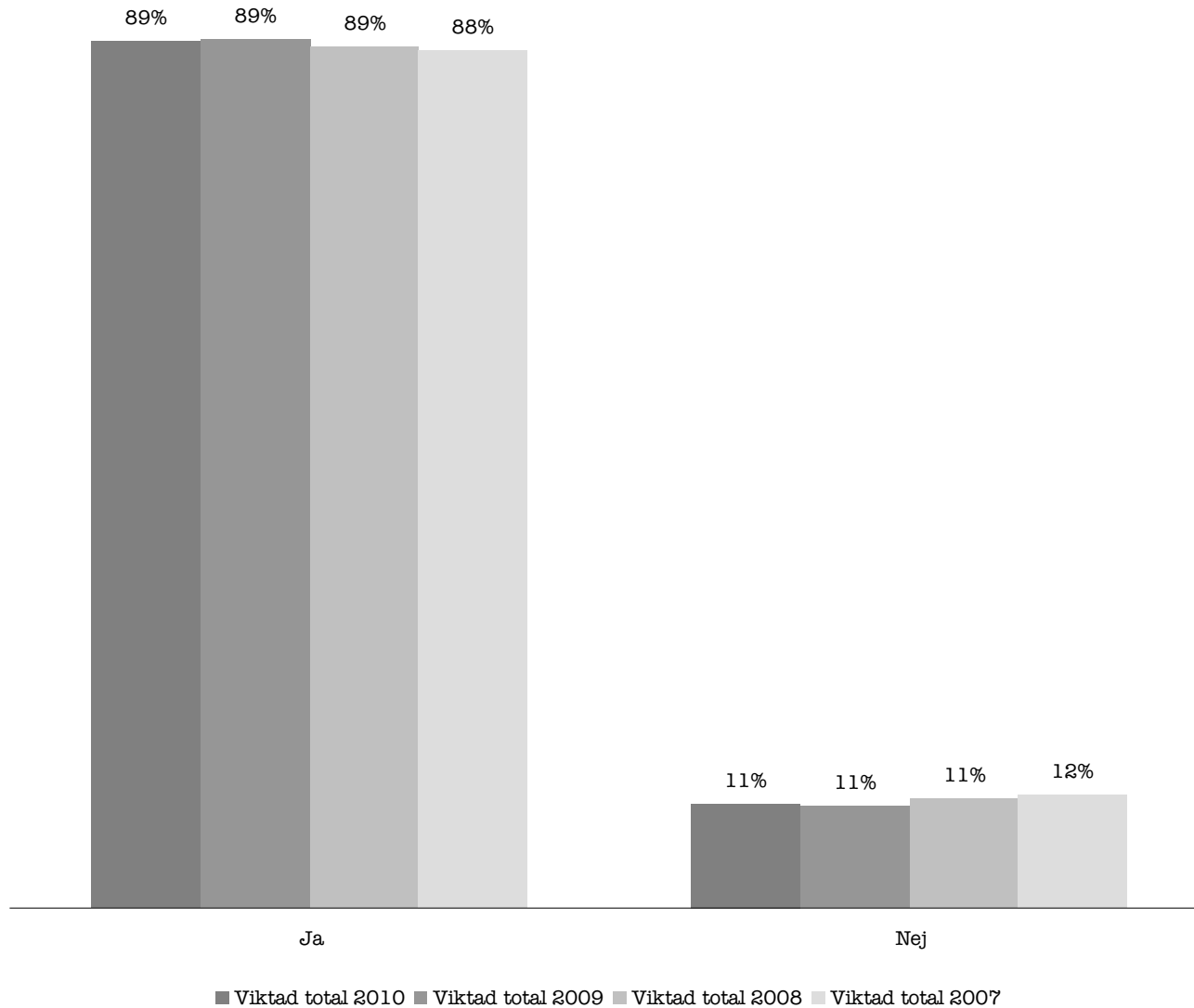
Frågan ställdes som rubriken lyder N=3730/3745 (bortfall: 0,4%)

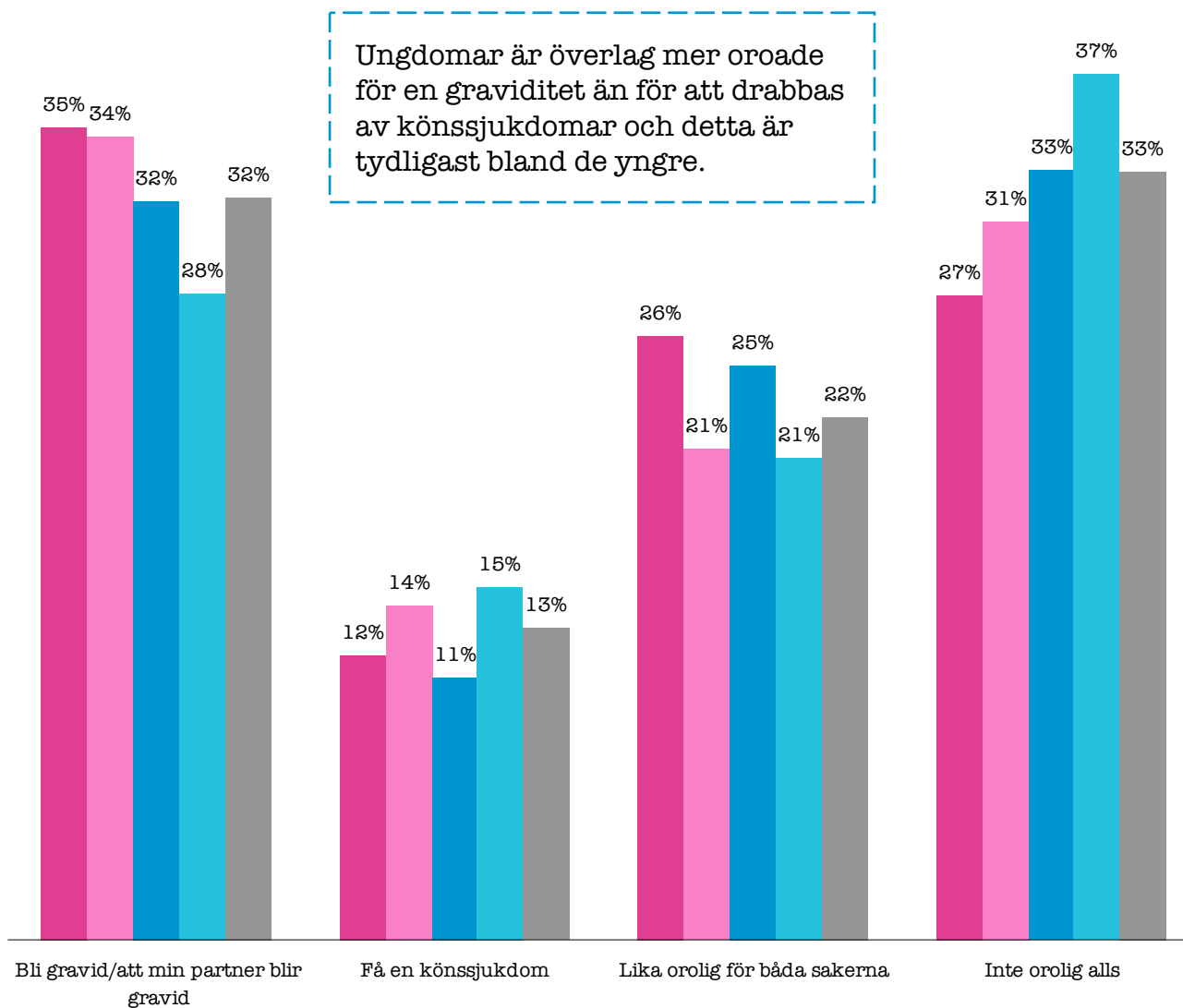
Vet du var du ska vända dig för att testa dig?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Största orosmomentet vid ett samlag

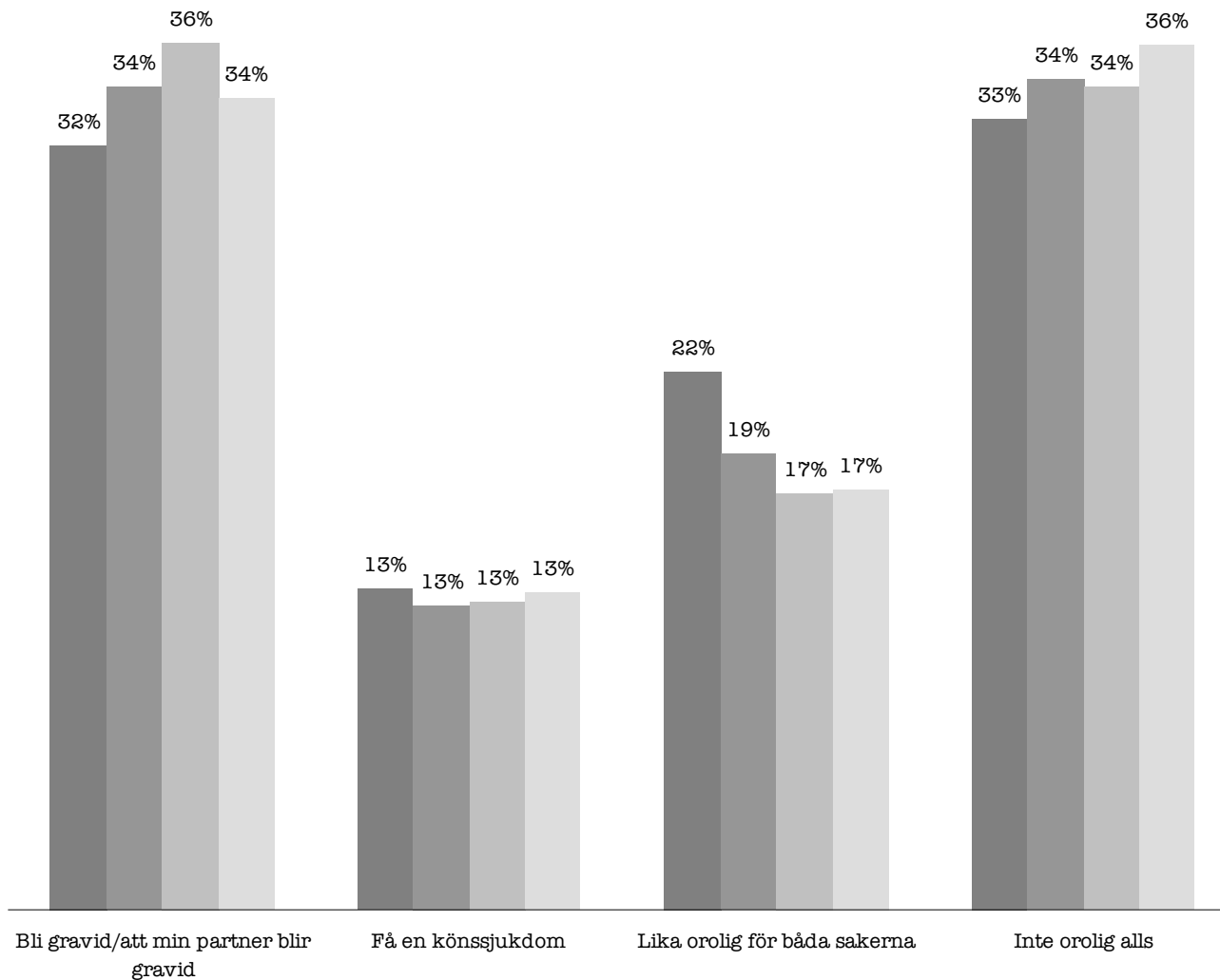
"Vad är du mest orolig för vid ett samlag?" N=3733/3745 (bortfall: 0,3%)

Största orosmomentet vid ett samlag

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

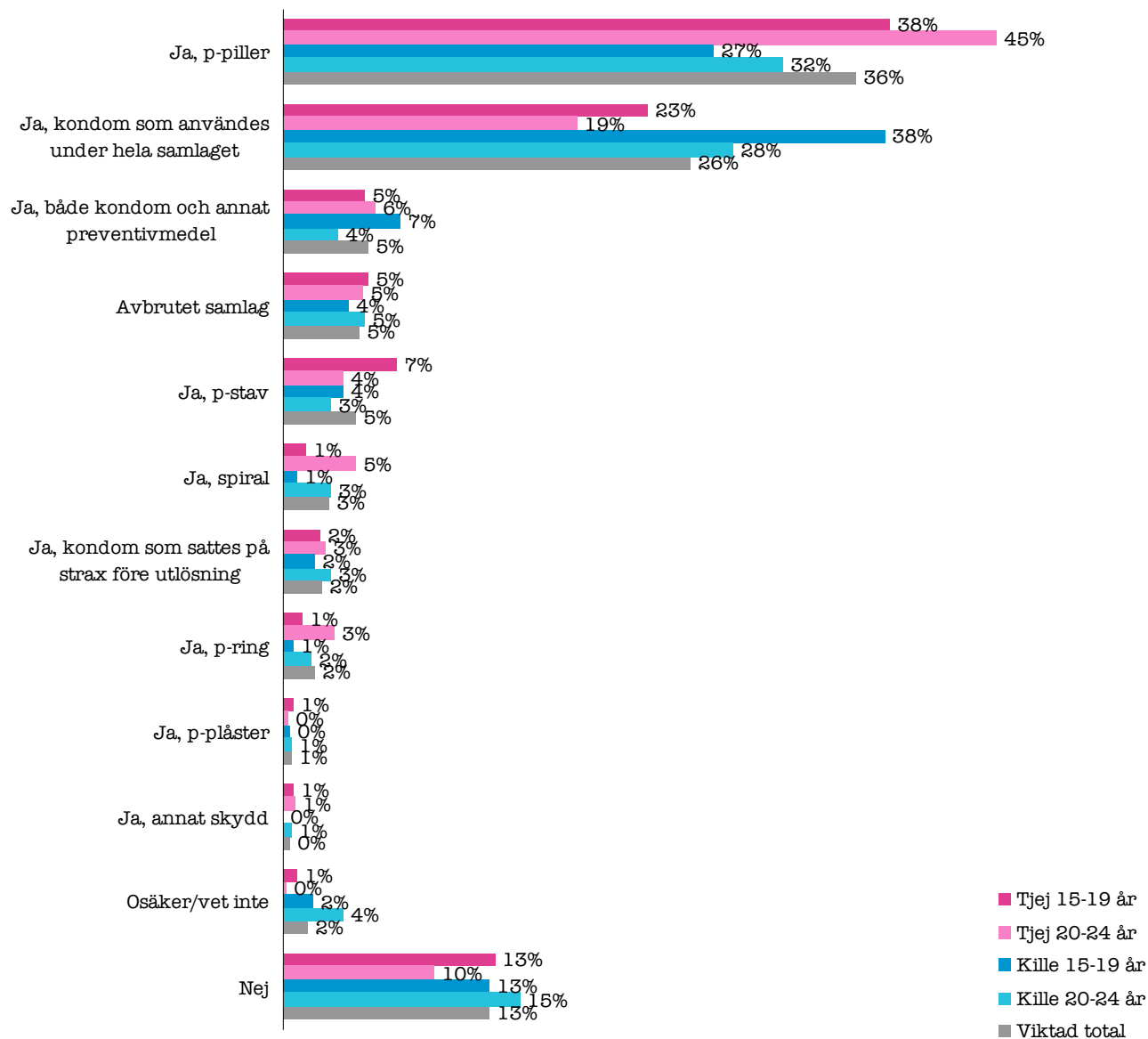

Preventivmedel

Skydd vid senaste samlaget

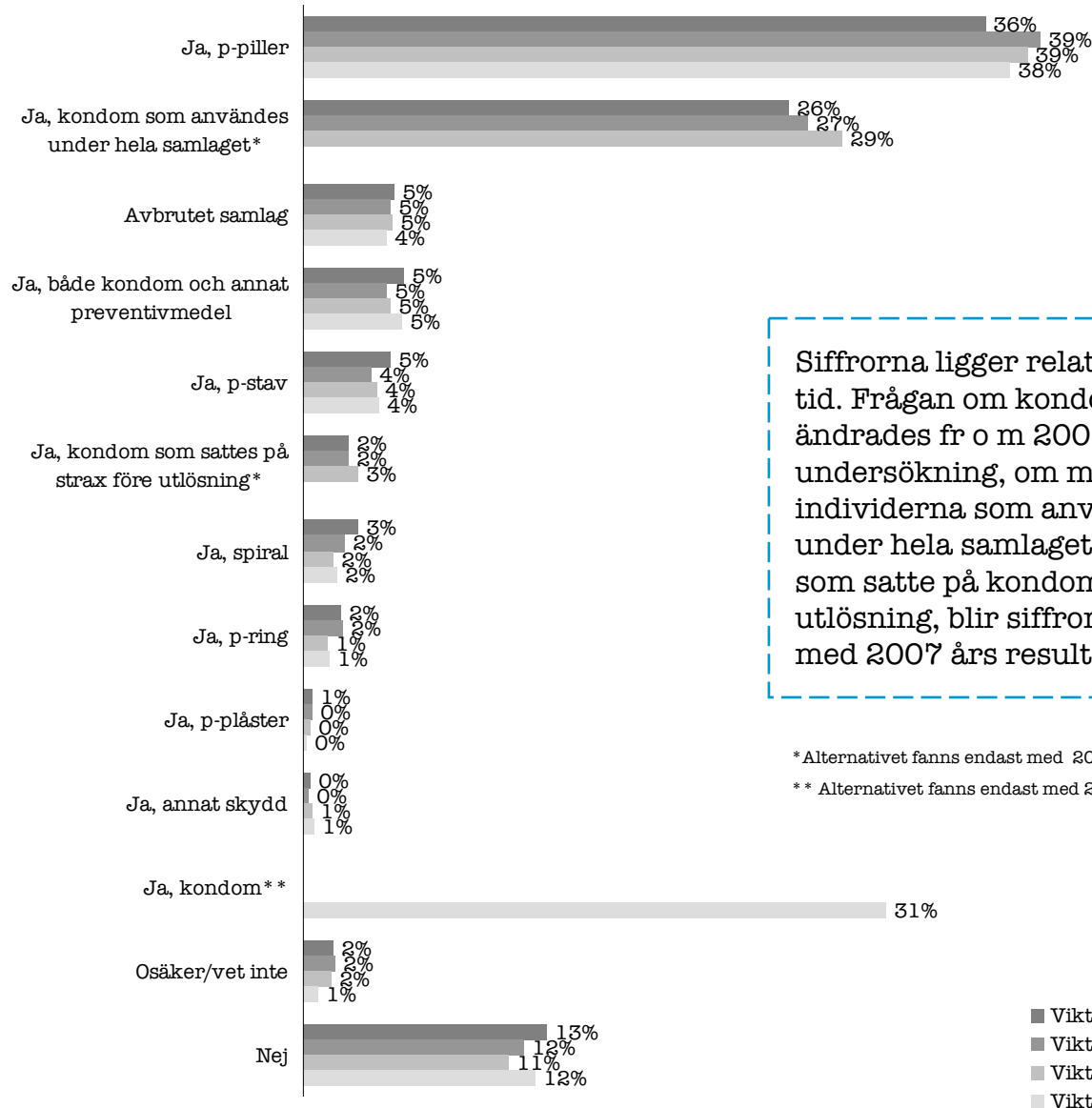
"Använde ni något skydd vid ditt senaste samlag?" / Rangordning enligt viktad total N=3736/3745 (bortfall: 0,2%)

Skydd vid senaste samlaget

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

Siffrorna ligger relativt stabila över tid. Frågan om kondomanvändning ändrades fr o m 2008 års undersökning, om man summerar individerna som använde kondom under hela samlaget och individerna som satte på kondom strax före utlösning, blir siffrorna jämförbara med 2007 års resultat.

* Alternativet fanns endast med 2008, 2009 & 2010

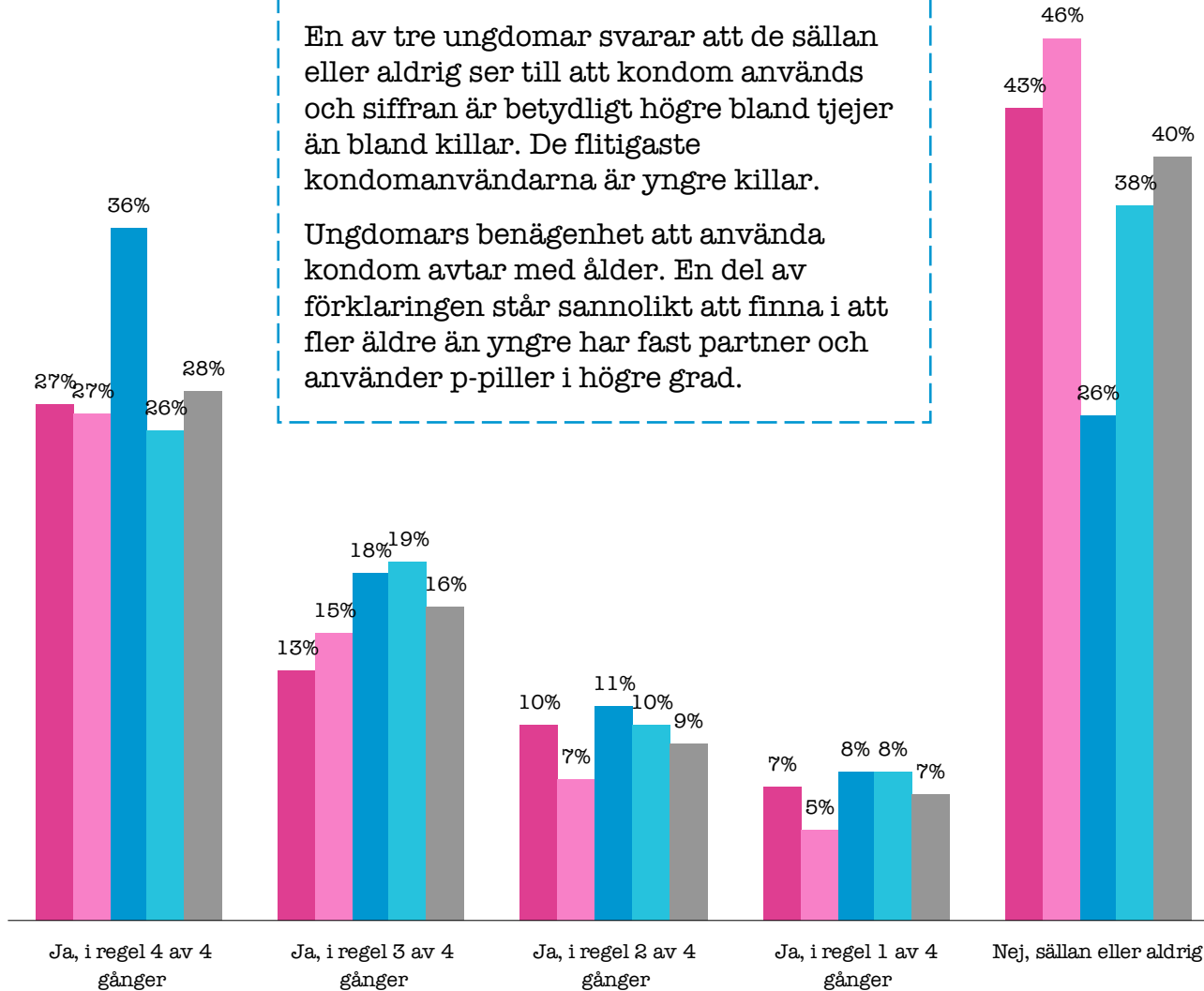
** Alternativet fanns endast med 2007

Kondomanvändning

"Ser du till att kondom används?" N=3609/3745 (bortfall: 3,8%)

En av tre ungdomar svarar att de sällan eller aldrig ser till att kondom används och siffran är betydligt högre bland tjejer än bland killar. De flitigaste kondom användarna är yngre killar.

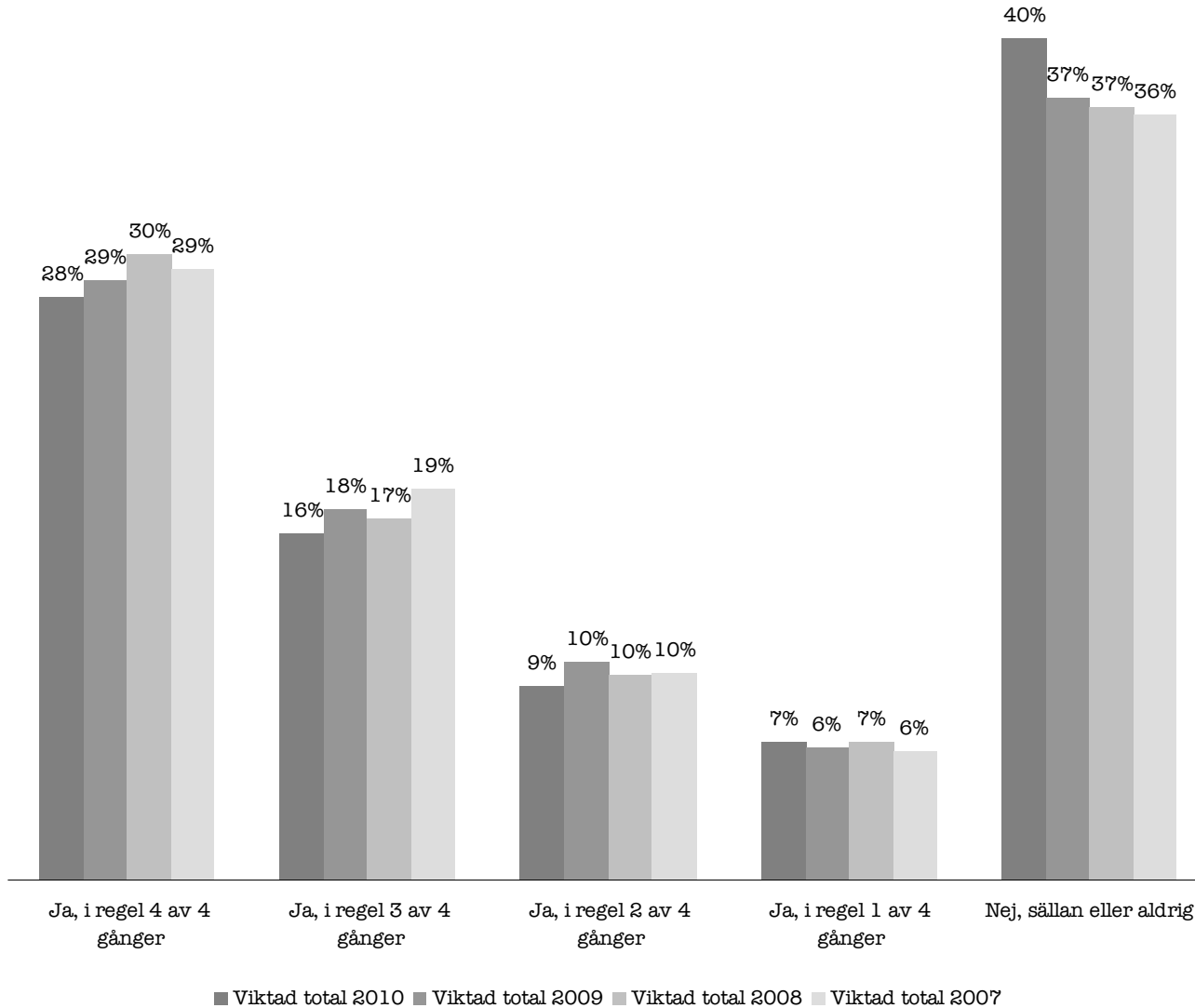
Ungdomars benägenhet att använda kondom avtar med ålder. En del av förklaringen står sannolikt att finna i att fler äldre än yngre har fast partner och använder p-piller i högre grad.

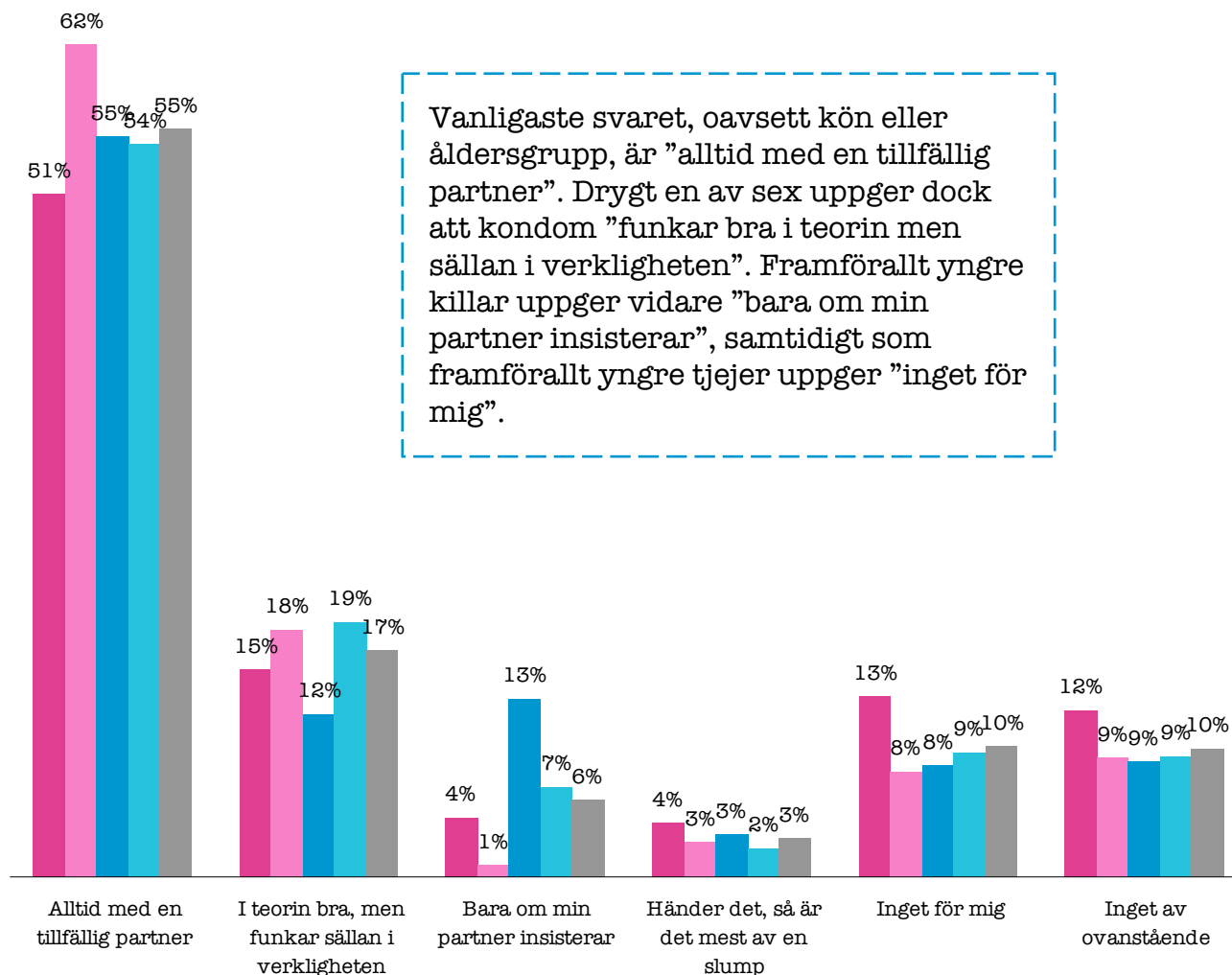
Kondomanvändning

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Vad tycker du om att använda kondom?

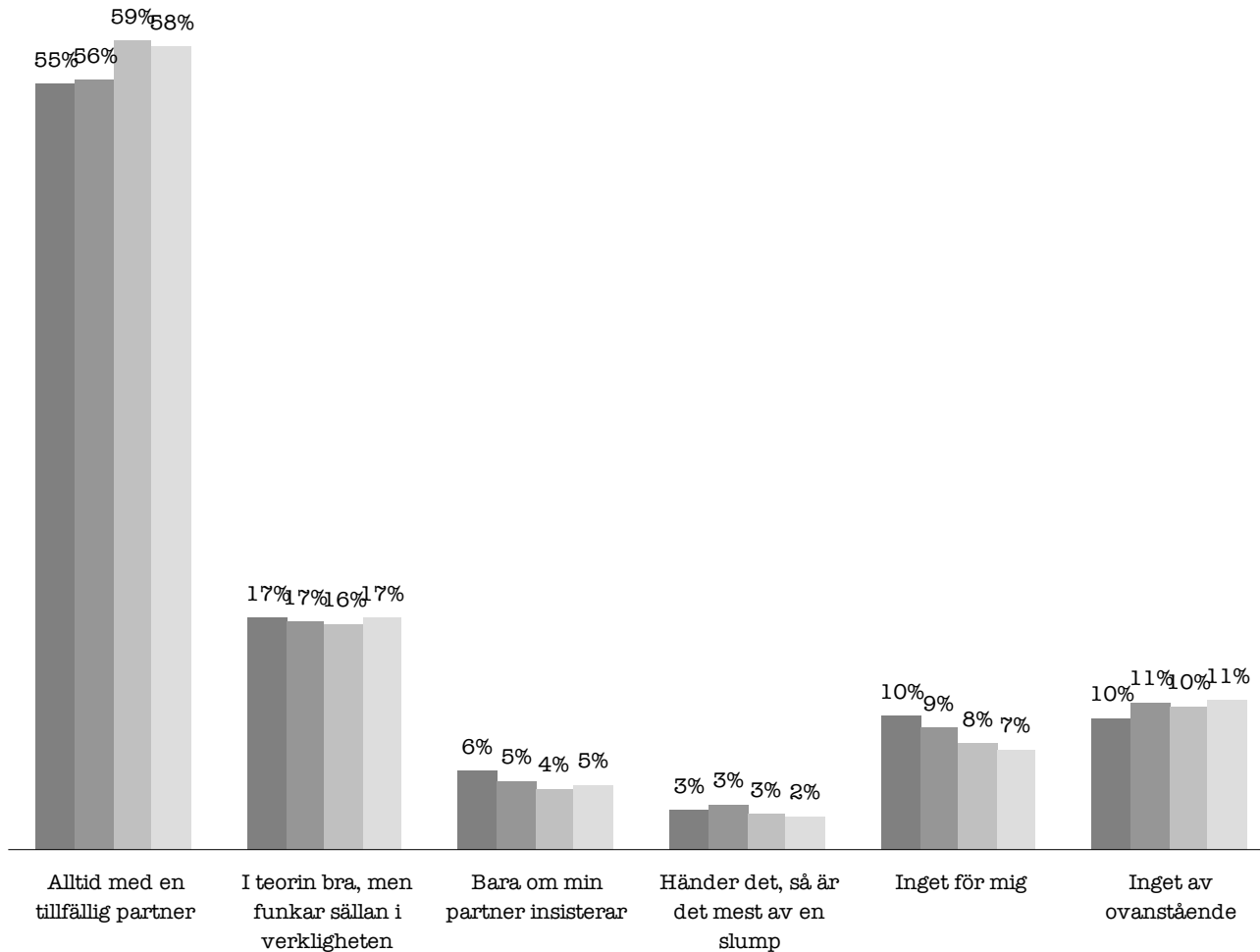
Frågan ställdes som rubriken lyder N=3732/3745 (bortfall: 0,3%)

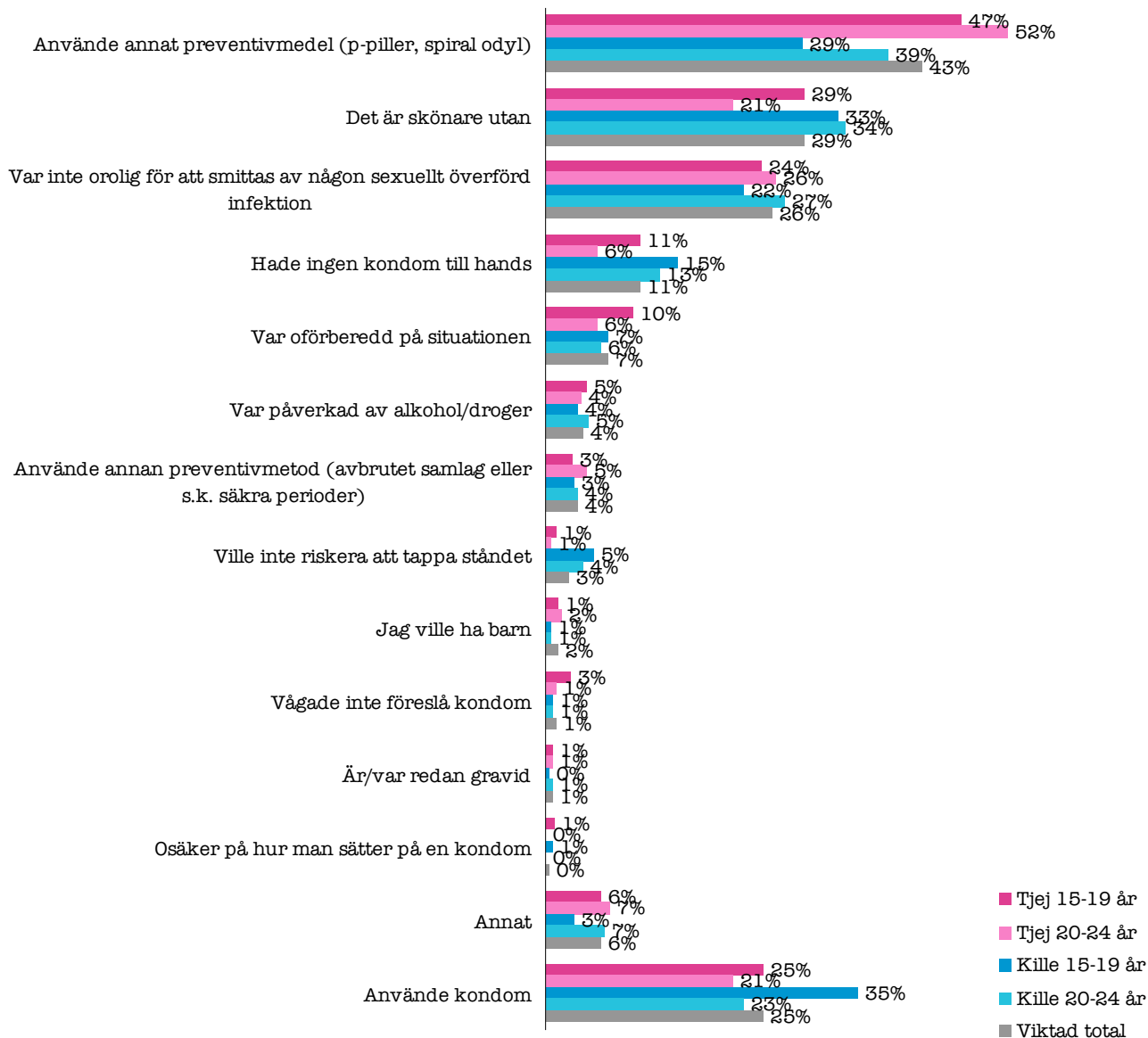
Vad tycker du om att använda kondom?

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Varför inte kondom? (valfritt antal alternativ)

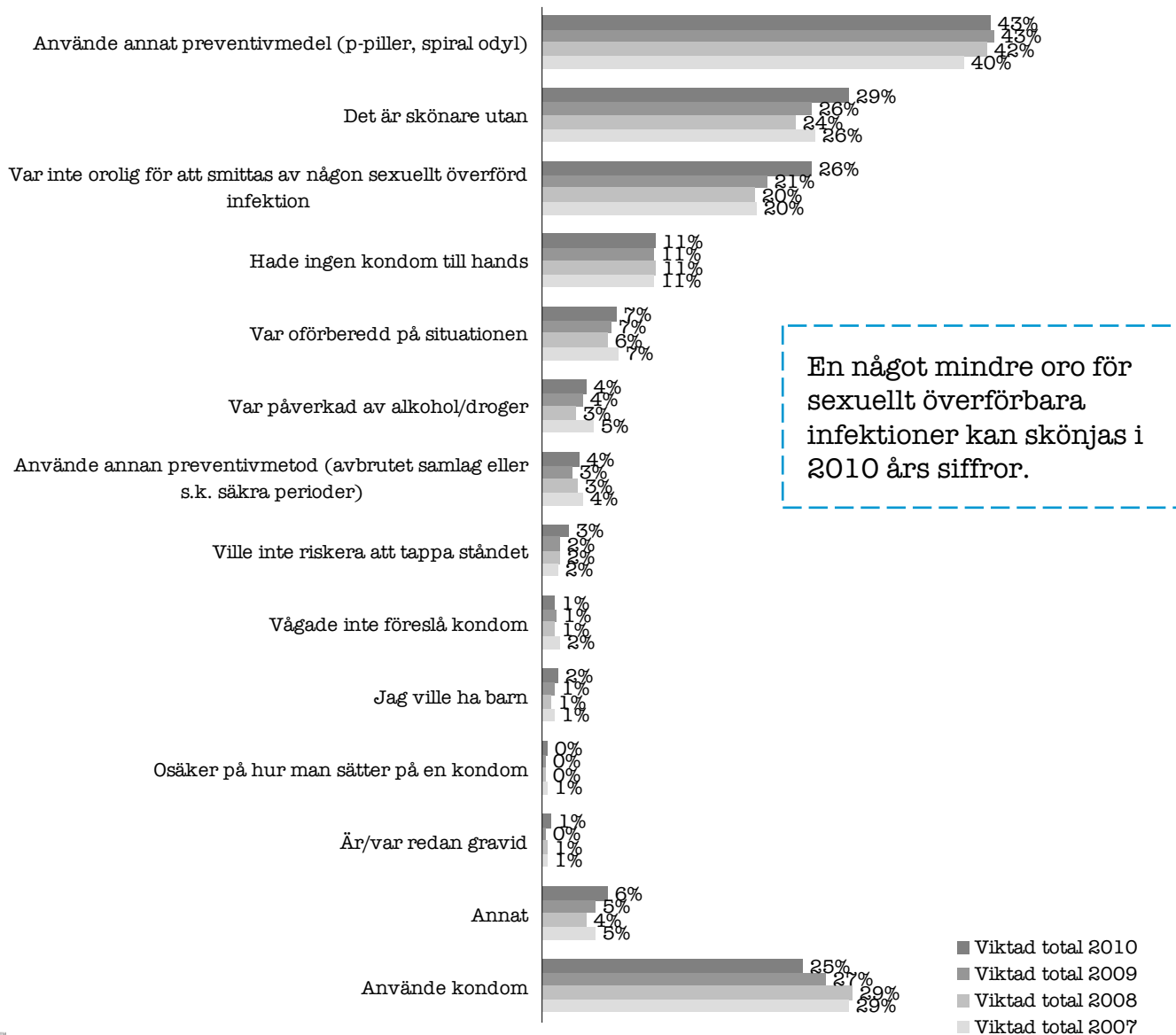
"Om du inte använde kondom vid ditt senaste samlag, varför inte?" / Rangordning enligt viktad total N=3552/3745 (bortfall: 5,1%)

Varför inte kondom? (valfritt antal alternativ)

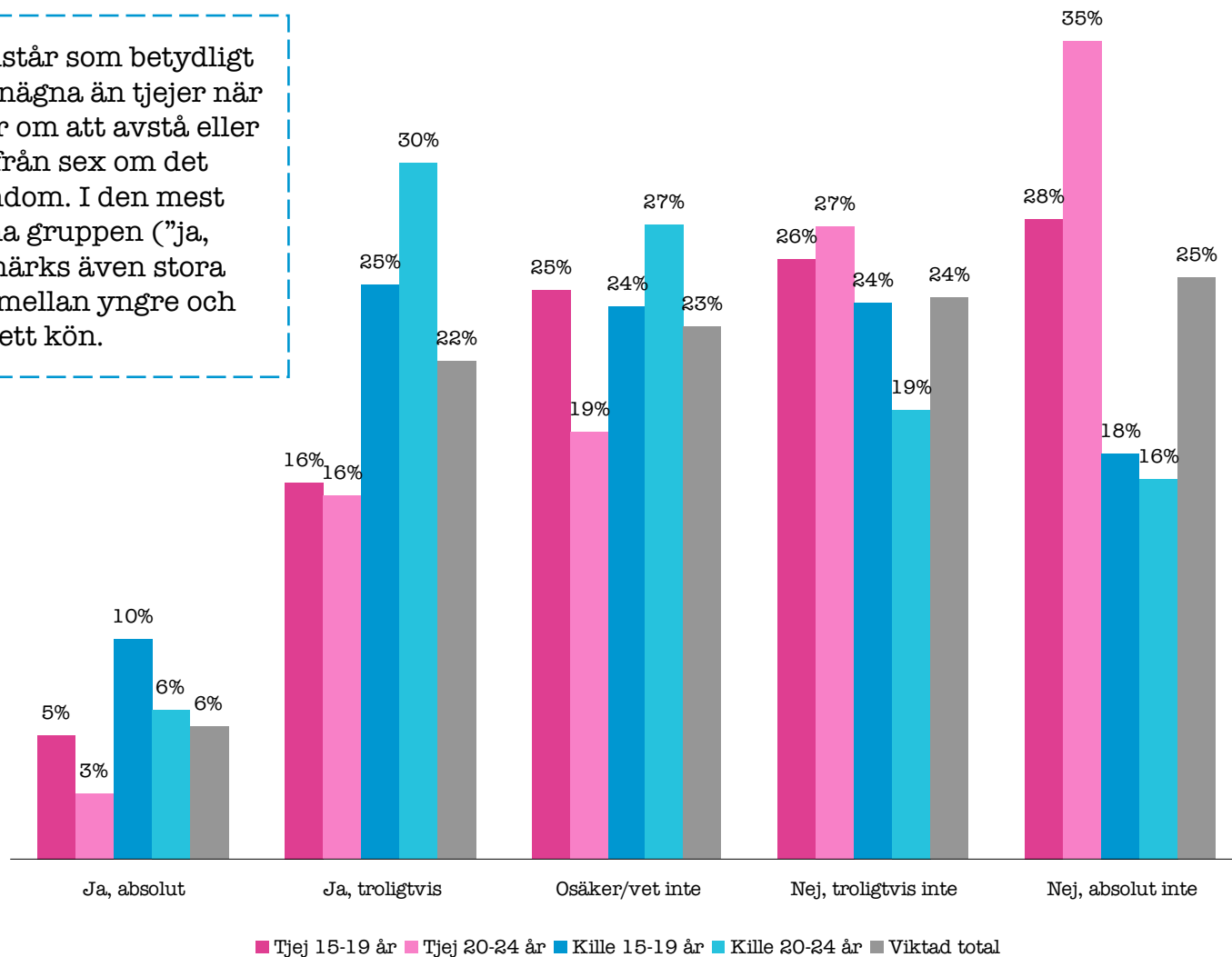
Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

Samlag utan kondom

"Om det saknas kondom, utsätter du dig hellre för risken att få en sexuellt överförd infektion än avstår från sex?" N=3643/3745 (bortfall: 2,8%)

Killar framstår som betydligt mer riskbenägna än tjejer när det handlar om att avstå eller inte avstå från sex om det saknas kondom. I den mest riskbenägna gruppen ("ja, absolut") märks även stora skillnader mellan yngre och äldre, oavsett kön.

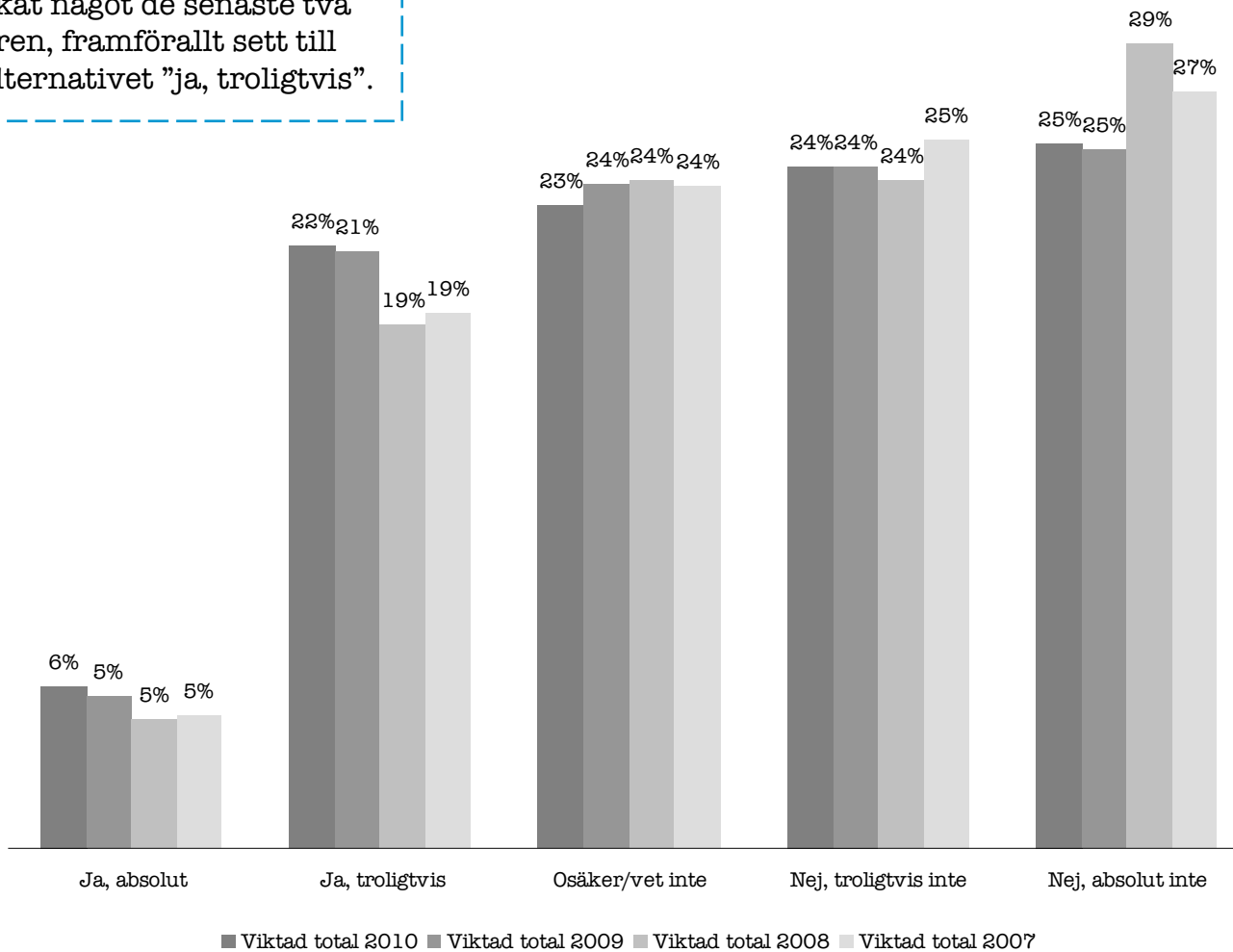

Samlag utan kondom

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

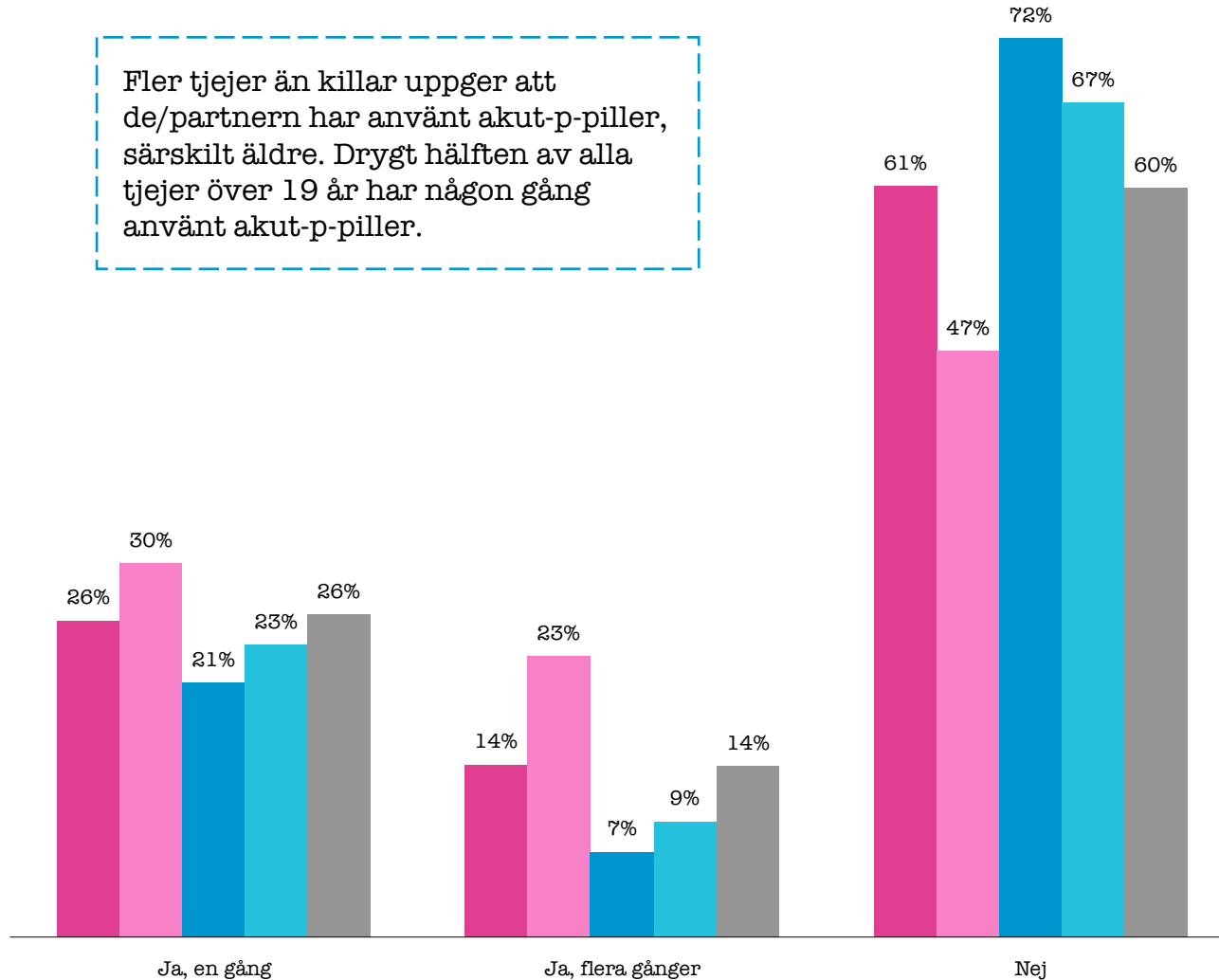
Riskbenägenheten har ökat något de senaste två åren, framförallt sett till alternativet ”ja, troligtvis”.

Akut-p-piller

"Har du/din partner använt akut-p-piller?" N=3704/3745 (bortfall: 1,1%)

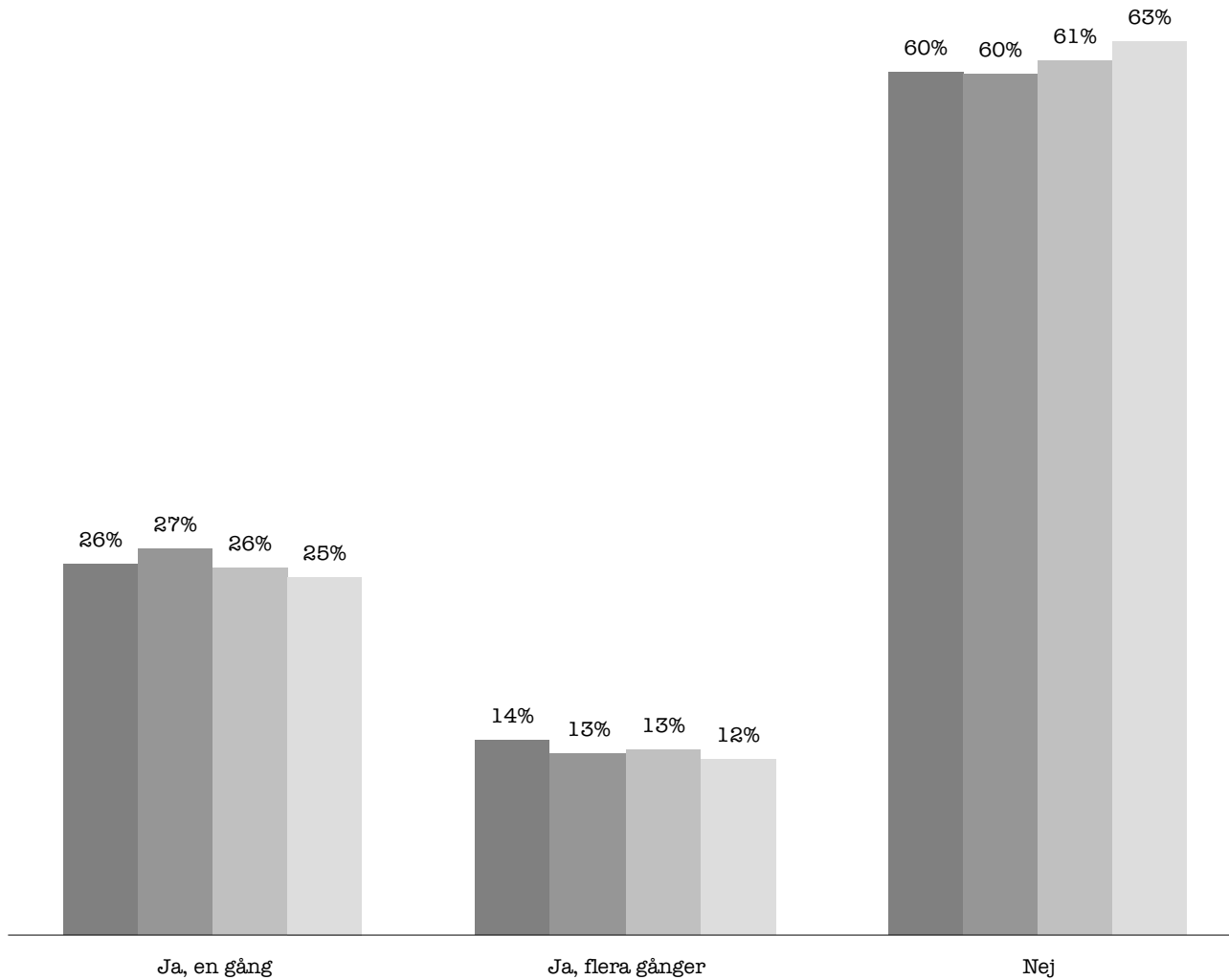
Fler tjejer än killar uppger att de/partnern har använt akut-p-piller, särskilt äldre. Drygt hälften av alla tjejer över 19 år har någon gång använt akut-p-piller.

Akut-p-piller

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

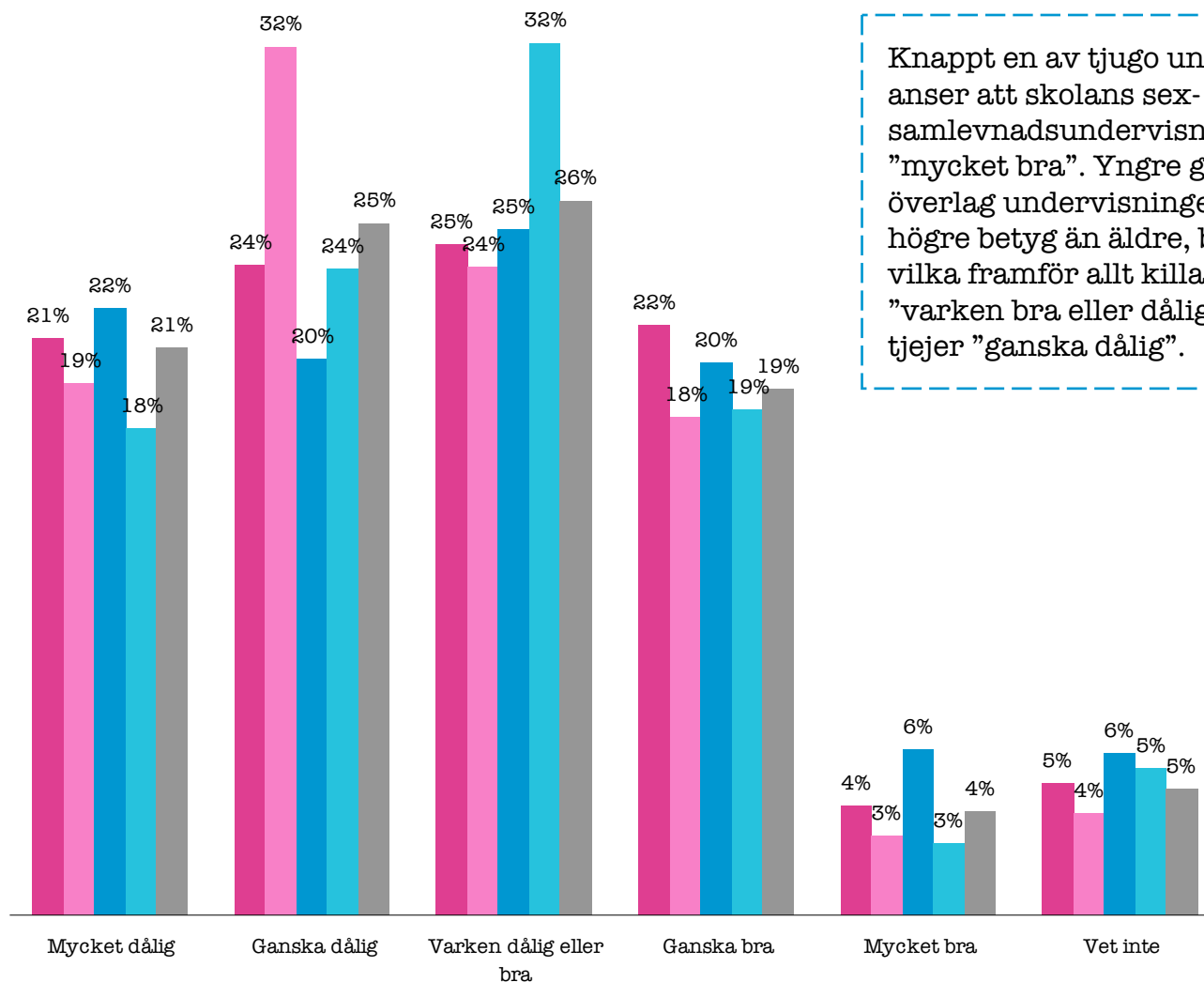

Information och kommunikation

Skolans sex- och samlevnadsundervisning

"Hur värderar du skolans sex- och samlevnadsundervisning?" N=5196/5449 (bortfall: 4,6%)

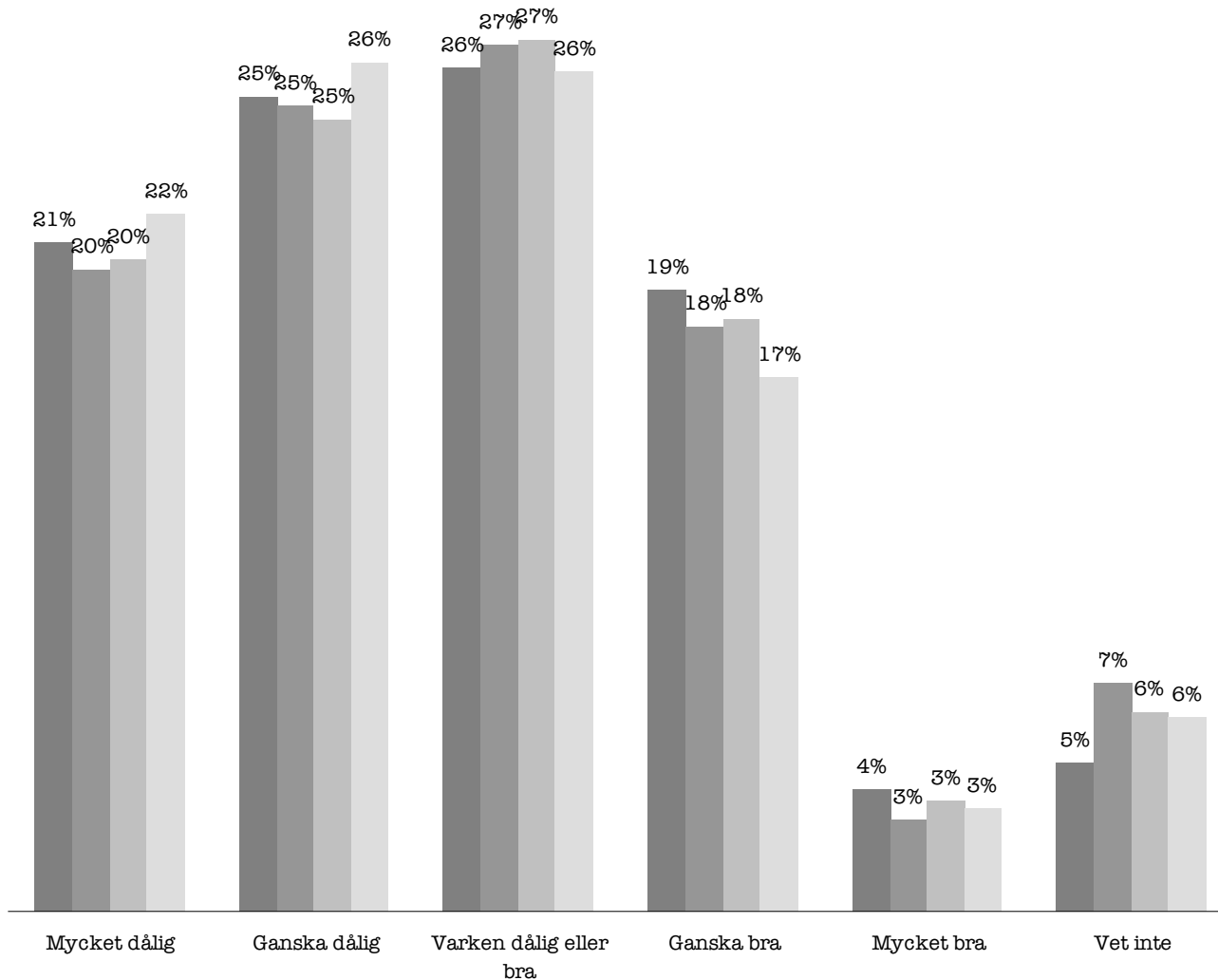

Knappt en av tjugo ungdomar anser att skolans sex- och samlevnadsundervisning är "mycket bra". Yngre ger överlag undervisningen något högre betyg än äldre, bland vilka framför allt killar svarar "varken bra eller dålig" och tjejer "ganska dålig".

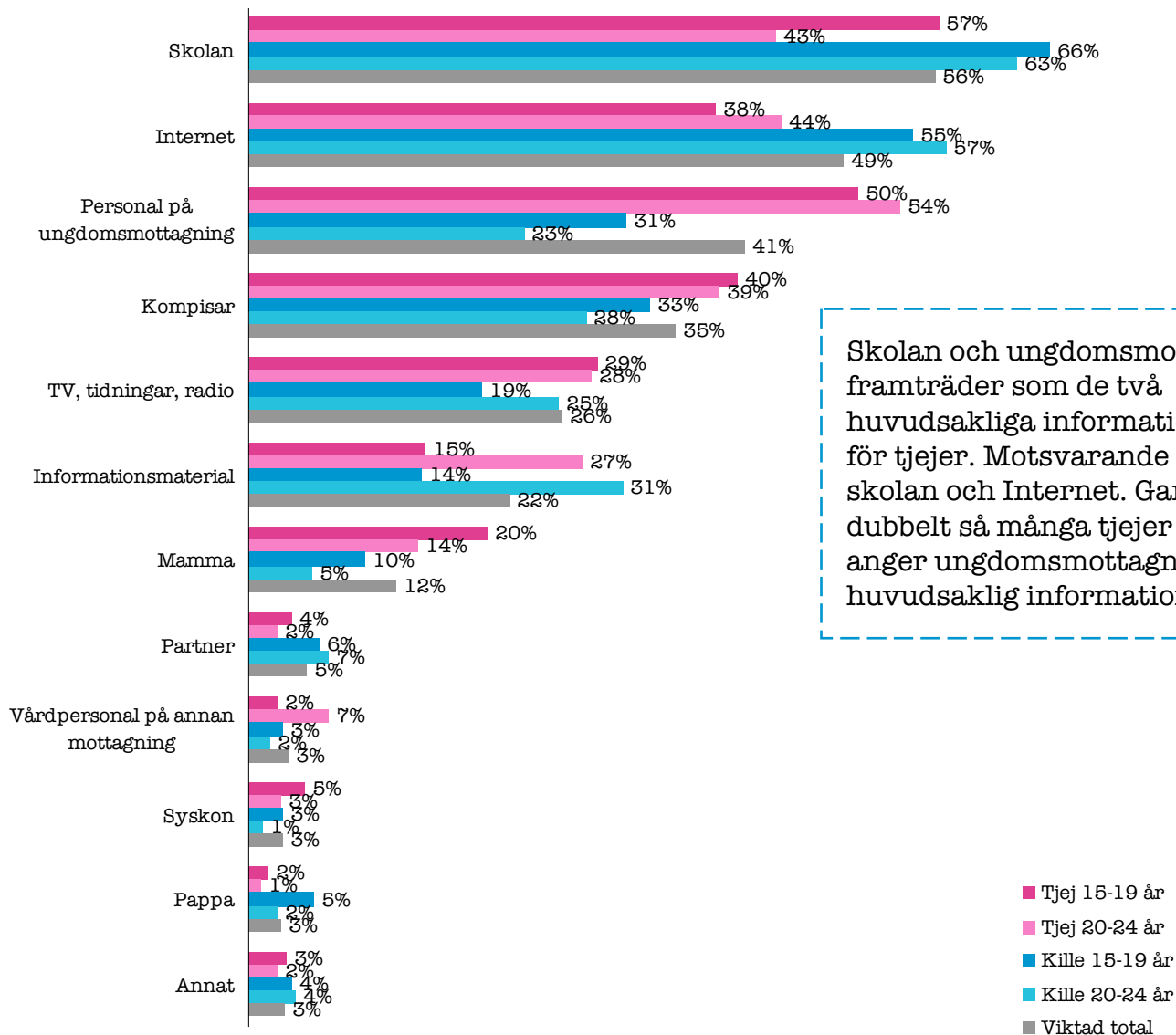
Skolans sex- och samlevnadsundervisning

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren.

Huvudsakliga informationskällor (max 3 alternativ)

"Varifrån har du huvudsakligen fått information om preventivmedel och sexuellt överförda infektioner?" / Rangordning enligt viktad total
N=5422/5449 (bortfall: 0,5%)

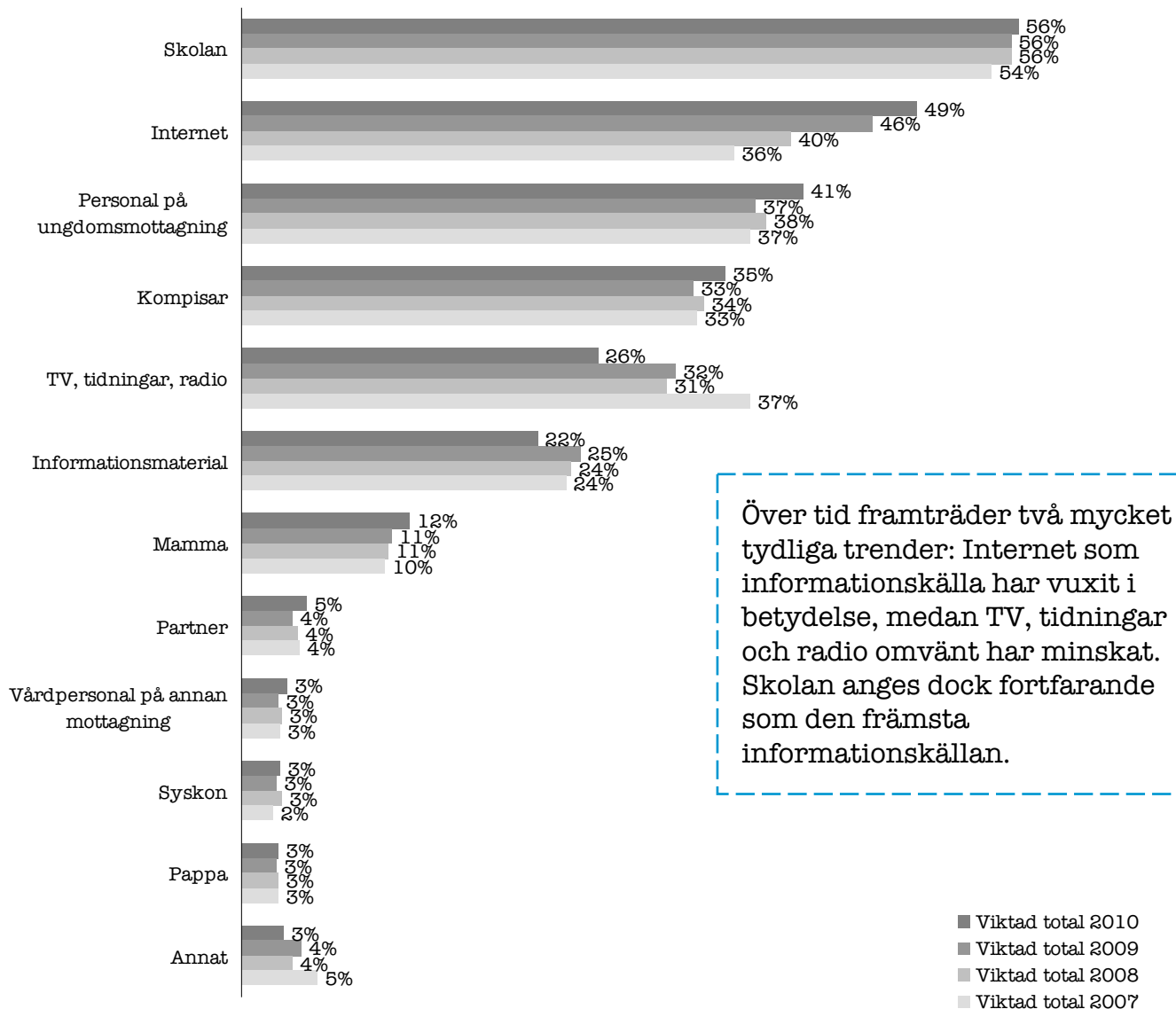

Skolan och ungdomsmottagningar framträder som de två huvudsakliga informationskällorna för tjejer. Motsvarande för killar är skolan och Internet. Ganska exakt dubbelt så många tjejer som killar anger ungdomsmottagningen som huvudsaklig informationskälla.

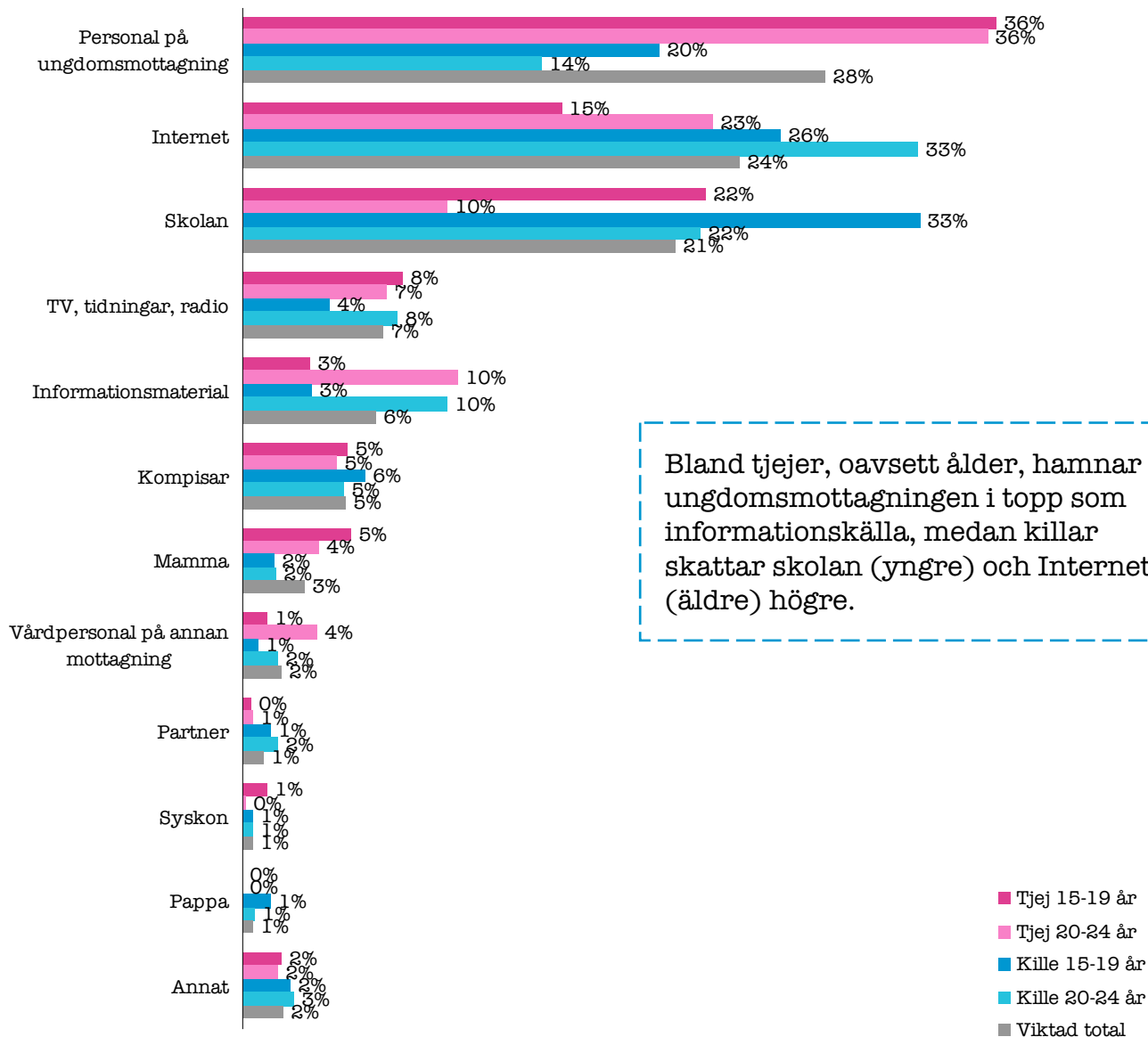
Huvudsakliga informationskällor (max 3 alternativ)

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

Bästa informationskällan

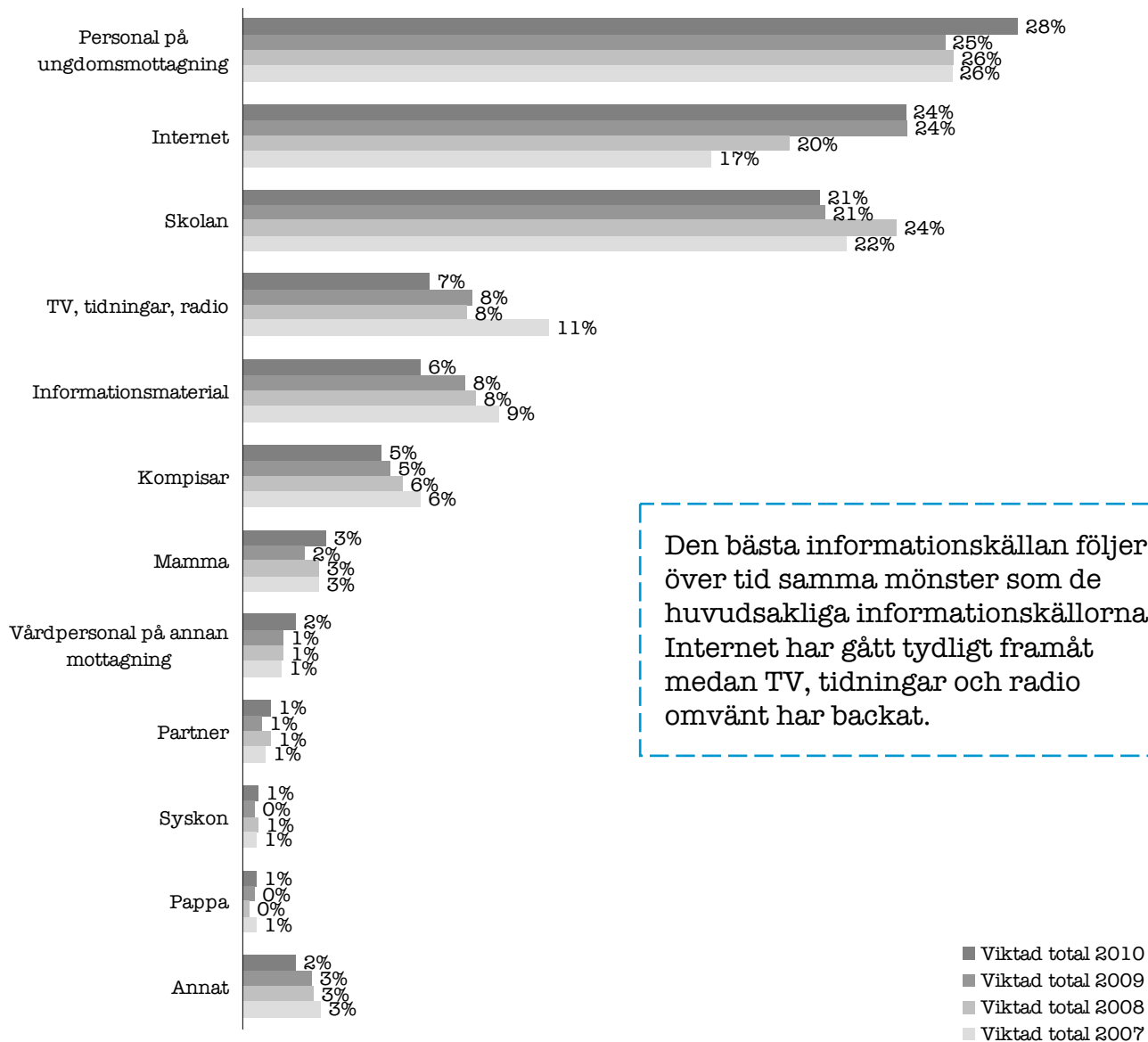
"Varifrån har du fått bäst information om preventivmedel och sexuellt överförda infektioner?" / Rangordning enligt viktad total
N=5394/5449 (bortfall: 1,0%)

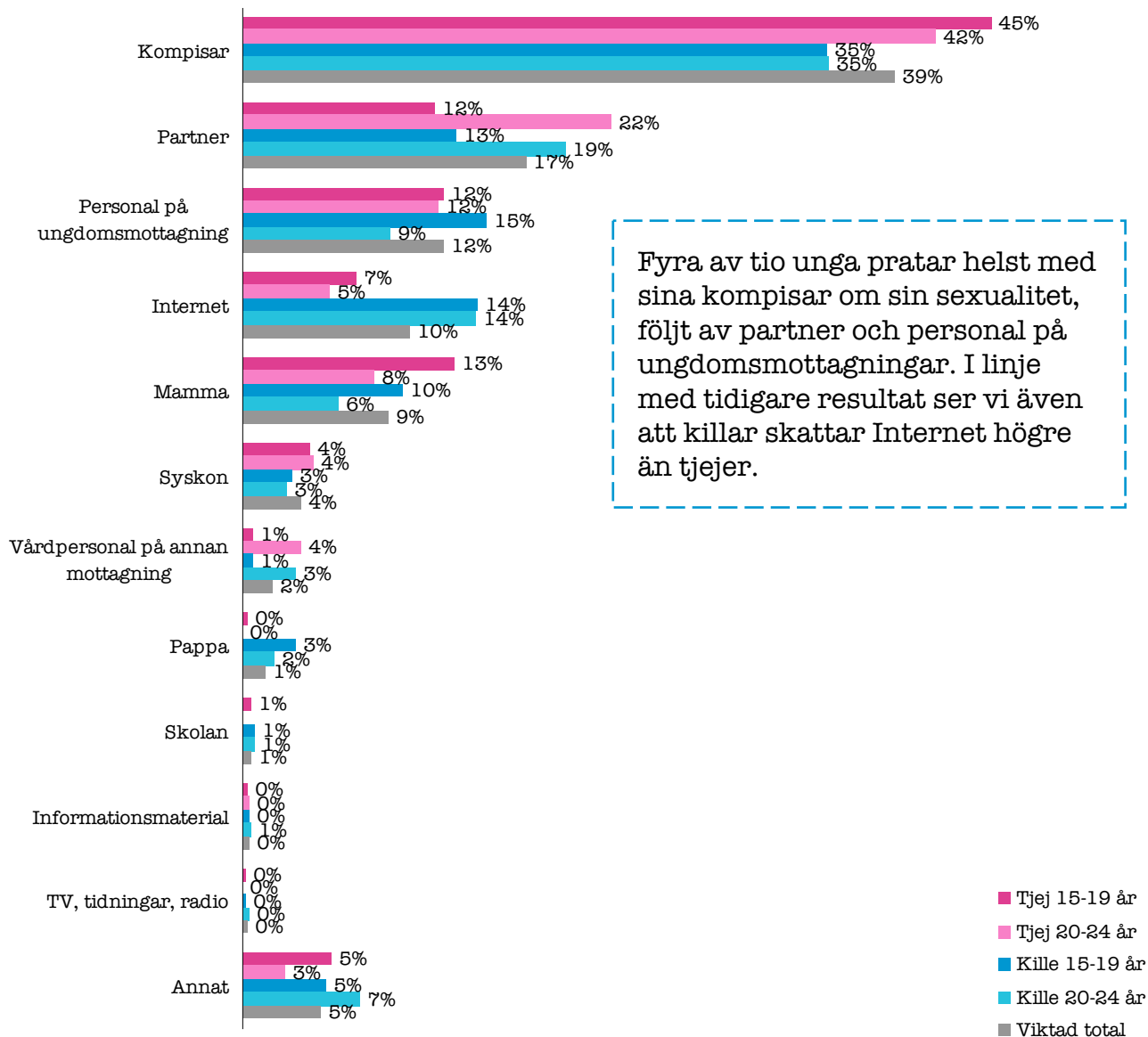
Bästa informationskällan

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

Jag pratar helst om min sexualitet med/via...

"Om du skulle vilja prata om din sexualitet, vem skulle du i första hand vända dig till? / Rangordning enligt viktad total
N=5383/5449 (bortfall: 1,2%)

Jag pratar helst om min sexualitet med/via...

Föregående fråga nedbruten på total nivå över de fyra senaste åren. / Rangordning enligt viktad total 2010

